

Batı Solu Filistin'i Niçin Destekliyor? İngiliz İşçi Partisi Örneğinde Seküler Dayanışma, Temsil Krizi ve Oryantalist Paradoks

Muhammed Babacan

0000-0002-8845-4677

muhammed.babacan@asbu.edu.tr

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Sosyolojisi Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye
ror.org/025y36b60

Öz

Bu makale, politik aklını büyük ölçüde seküler kodlar üzerine inşa eden Batı solunun, merkezinde dinî kimlik ve referansların yer aldığı Filistin davasıyla kurduğu karmaşık ve çelişkili ilişkiyi din sosyolojisi perspektifinden sorunsallaştırmaktadır. Çalışma, vaka analizi olarak İngiliz İşçi Partisi'ni (Labour Party) ele almakta ve metodolojik çerçevesini Foucaultcu soykütük geleneğine dayalı eleştirel bir tarihsel analiz yaklaşımı üzerine kurmaktadır. Bu metodoloji, Batı solunun Filistin'le ilişkisini kaçınılmaz bir dayanışma olarak sunan yerleşik anlatıyı yapıbozuma uğratarak bu anlatının ardındaki seküler-dini gerilimleri, iktidar ilişkilerini ve ideolojik paradoksları ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın bulguları, solun Siyonizm'e ilk desteğinden 1967 sonrası radikal bir Filistin yanlısı tutuma nasıl evrildiğini ve bu süreçte ne gibi iç gerilimler yaşadığını gözler önüne sermektedir. Özellikle 7 Ekim 2023 sonrası derinleşen iç bölünmeler ve jeopolitik yeniden konumlanma arayışları bağlamında, Eylül 2025'te Filistin'i devlet olarak tanıma kararı da basit bir dayanışma eyleminden ziyade, hem iç meşruiyeti yönetmeyi hem de küresel siyasette yeni bir rol üstlenmeyi hedefleyen çok katmanlı bir siyasî hamle olarak okunmaktadır. Makale, Batı solunun anti-emperyalist söylemiyle sömürgeci mirası arasındaki temel çelişkinin, seküler aklın kamusal dini anlama kapasitesindeki yetersizlikten beslenen derin bir temsil krizine yol açtığı sonucuna varmaktadır. Batı solu, Filistinliler adına konuşurken, desteklediği öznenin kendi kaderini tayin hakkını sıklıkla göz ardı etmekte; "Protestan seküler" bir mantık çerçevesinde, dinî referansları ya ekonomik indirgemeciliğe tabi tutmakta ya da bir tehdit olarak algılamaktadır. Bu vesayetçi tavır, solun dayanışma pratiğinin, eleştirdiğini iddia ettiği Oryantalist güç dinamiklerini yeniden üreten bir paradoks içinde sıkışıp kaldığını göstermektedir. Bu analiz, seküler bir siyasî aklın, dinî referanslarla yüklü bir mücadeleyi anlama ve temsil etme çabasındaki yapısal açmazları ortaya koyarak din sosyolojisi literatürüne özgün bir katkı sunmaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, ilkesel ve tutarlı bir dayanışmanın ancak solun sömürgecilik mirasıyla hesaplaşması, temsil ilişkilerini yeniden kurgulaması ve dinî-politik ifadelerin meşruiyetini hak temelli bir çerçevede değerlendirmesiyle mümkün olacağını savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Din Sosyolojisi; Filistin Dayanışması; Batı Solu; İşçi Partisi; Sekülerizm; Anti-emperyalizm; Oryantalizm; Postkolonyalizm; Temsil Krizi

Öne Çıkanlar

- Batı solunun Filistin dayanışması, Marksist temelli anti-emperyalist teoriler ve sömürge sonrası teorilerle şekillendirilen ve Soğuk Savaş ve sonrasında değişen jeopolitik koşullarında güçlendirilen belirgin bir ahlakî enternasyonalizmden kaynaklanır.
- Seküler dayanışmanın temel paradoksu, anti-emperyalist söylemine rağmen Oryantalist, tepeden inmecî “ben bilirim” zihniyetini yeniden üretmesidir.
- Batı soluna hâkim olan seküler akıl, Filistin kurtuluşunun Batı'nın seküler ve ilerici normlarına uymasını talep ederek, karşı çıktığı sömürgeci epistemolojiyi taklit eder.
- Dayanışma hareketleri, Filistinlilerin taleplerini merkeze almaktan ziyade, Batılı solun kendi iç tartışmalarına ve kimlik politikalarına hizmet eden bir araca dönüşür.
- Batı solu, kendi ideolojik beklentilerine uyan "makbul Müslümanları" desteklerken, İslamî referanslara sahip meşru direniş hareketlerini gerici olarak damgalayarak dayanışmayı şartlara bağlar.

Atıf Bilgisi

Babacan, Muhammed. “Batı Solu Filistin'i Niçin Destekliyor? İngiliz İşçi Partisi Örneğinde Seküler Dayanışma, Temsil Krizi ve Oryantalist Paradoks”. *Tetkik* 9 (Mart 2026), 259-286. <https://doi.org/10.55709/tetkik.1809406>

Makale Bilgileri

<i>Etik Beyan</i>	Bu çalışma için etik beyan gerekmemektedir.
<i>Etik Kurul İzni</i>	Bu çalışma için etik kurul izni gerekmemektedir.
<i>Gönderilme Tarihi</i>	23 Ekim 2025
<i>Kabul Tarihi</i>	18 Mart 2026
<i>Yayın Tarihi</i>	31 Mart 2026
<i>Hakem Sayısı</i>	İki İç Hakem - İki Dış Hakem
<i>Değerlendirme</i>	Çift Taraflı Kör Hakemlik
<i>Benzerlik Taraması</i>	Yapıldı - intihal.net
<i>Çıkar Çatışması</i>	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
<i>Finansman</i>	Herhangi bir fon, hibe veya başka bir destek alınmamıştır.
<i>Etik Bildirim</i>	tetkik@okuokut.org
<i>S. Kalkınma Amaçları</i>	10 Eşitsizliklerin Azaltılması, 16 Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar
<i>Lisans</i>	CC BY-NC 4.0

Why Does the Western Left Support Palestine?

Secular Solidarity, the Crisis of Representation, and the Orientalist Paradox in the Case of the British Labour Party

Muhammed Babacan

0000-0002-8845-4677

muhammed.babacan@asbu.edu.tr

Social Sciences University of Ankara, Faculty of Theology, Department of Sociology of Religion, Ankara, Türkiye
ror.org/025y36b60

Abstract

From the perspective of the sociology of religion, this article problematises the complex and contradictory relationship between the Western left, whose political reason is largely built upon secular codes, and the Palestinian cause, which is centred on religious identity and references. The study adopts the British Labour Party as a case study. Its methodological framework is grounded in a critical historical analysis informed by the Foucauldian tradition of genealogy. This methodology aims to deconstruct the established narrative that presents the Western left's relationship with Palestine as an inevitable solidarity. By doing so, it exposes the secular-religious tensions, power relations, and ideological paradoxes beneath this account. The findings of the research reveal how the left evolved from its initial support for Zionism to a radical pro-Palestinian stance in the post-1967 period and the internal tensions it experienced throughout this process. In the context of internal divisions that deepened particularly after 7 October 2023 and the quests for geopolitical repositioning, the September 2025 decision to recognise Palestine as a state is thus interpreted not as a simple act of solidarity but as a multi-layered political manoeuvre aimed at both managing internal legitimacy and assuming a new role in global politics. The article concludes that the fundamental contradiction between the Western left's anti-imperialist discourse and its colonial legacy leads to a profound crisis of representation, fueled by the secular mind's incapacity to understand public religion. When speaking on behalf of Palestinians, the left often disregards the right to self-determination of the very subject it supports; within a "Protestant secular" logical framework, it either subjects religious references to economic reductionism or perceives them as a threat. This paternalistic attitude demonstrates that the left's practice of solidarity remains trapped in a paradox, whereby it reproduces the very Orientalist power dynamics it claims to critique. By revealing the structural impasses of a secular political reason in its endeavour to understand and represent a struggle imbued with religious references, this analysis offers an original contribution to the sociology of religion literature. Consequently, this study argues that a principled and consistent solidarity will only be possible if the left confronts its colonial legacy, reconfigures its relations of representation, and assesses the legitimacy of religio-political expressions within a rights-based framework.

Keywords

Sociology of Religion; Palestine Solidarity; Western Left; Labour Party; Secularism; Anti-imperialism; Orientalism; Postcolonialism; Crisis of Representation

Highlights

- The Western left's solidarity with Palestine stems from a distinct moral internationalism shaped by Marxist-rooted anti imperialist and post colonial theories, and reinforced by the shifting geopolitical conditions of the Cold War and its aftermath.
- The central paradox of secular solidarity is that, despite its anti-imperialist rhetoric, it reproduces an Orientalist, top-down "I know best" mentality.
- The secular reason governing the Western left emulates the colonial epistemology it challenges by insisting that the Palestinian struggle for liberation must comply with Western secular and progressive norms.
- Solidarity movements become a tool serving the internal debates and identity politics of the Western left rather than centring the demands of Palestinians.
- The Western left conditions its solidarity by supporting "acceptable Muslims" who fit its ideological expectations while labelling legitimate resistance movements with Islamic references as regressive.

Citation

Babacan, Muhammed. "Why Does the Western Left Support Palestine? Secular Solidarity, the Crisis of Representation, and the Orientalist Paradox in the Case of the British Labour Party". *Tetkik* 9 (March 2026), 259-286. <https://doi.org/10.55709/tetkik.1809406>

Article Information

<i>Ethical Statement</i>	Ethical statement is not required for this study.
<i>Ethics committee</i>	Ethical committee approval is not required for this study.
<i>Date of submission</i>	23 October 2025
<i>Date of acceptance</i>	18 March 2026
<i>Date of publication</i>	31 March 2026
<i>Reviewers</i>	Two Internal - Two External
<i>Review</i>	Double-blind
<i>Plagiarism checks</i>	Yes - intihal.net
<i>Conflicts of Interest</i>	The Author(s) declare(s) that there is no conflict of interest
<i>Grant Support</i>	No funds, grants, or other support was received.
<i>Complaints</i>	tetkik@okuokut.org
<i>S. Development Goals</i>	10 Reduced Inequalities, 16 Peace, Justice and Strong Institutions
<i>License</i>	CC BY-NC 4.0

Giriş

Modern Batı düşüncesinin ve siyasî aklının Filistin meselesine yaklaşımı, tarihsel olarak yerleşimci sömürgeci bir mirasın ve Oryantalist bir epistemolojinin izlerini taşımaktadır. Temelleri 19. yüzyılın sonlarındaki sömürgeci yayılcılığa dayanan ve 1917'deki Anglo-Siyonist ittifakıyla kurumsallaşan bu süreçte Filistin coğrafyası, yerli halkın kendi kaderini tayin hakkına sahip olduğu bir yurt olarak görülmemiştir. Aksine, Batılı emperyalist güçlerin jeopolitik çıkarlarını tahkim edecek bir Siyonist yerleşim projesinin sahası olarak kodlanmış, bu tahayyülde Filistinlilerin varlığı işlevsel açıdan yok sayılarak mülksüzleştirilmeleri meşrulaştırılmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Holokost'un Batı vicdanında yarattığı derin tarihsel suçluluk duygusu ve Soğuk Savaş'ın kutuplu yapısı, bölgedeki bu asimetrik ilişkiyi daha da pekiştirmiştir. Bu yeni dönemde İsrail, Batı emperyalizminin Ortadoğu'daki ileri karakolu ve yegâne demokratik müttefiki olarak mutlak bir dokunulmazlık kazanırken, Filistinliler uluslararası siyasette görünmez kılınmış, bölgesel bir güvenlik sorunu veya en iyi ihtimalle "Teröre Karşı Savaş" paradigması içinde pasifize edilmesi gereken bir tehdit unsuru sayılmıştır (Babacan, 2024, 185-191).

Batı solu, ana akım siyasetin ve devlet aklının Filistin'i güvenlik eksenli okuyan bu hegemonik mutabakatına karşı görünürde radikal bir itiraz yükseltmektedir. Böylece kendisini sömürgeci hiyerarşinin karşısında konumlandırarak muhalif bir dayanışma alanı açmaktadır. Söylemsel düzeydeki bu kopuşun bir sonucu olarak Filistin davasını sahiplenmek, Batı solunun önemli bir kesimi için kendi politik kimliğini ahlaki bir zeminde yeniden üretme pratiğine dönüşmektedir. İspanya, Norveç ve İrlanda'da sol eğilimli hükümetlerin Mayıs 2024'te Filistin'i resmen devlet olarak tanınması (bk. Carroll - Jones, 2024), bu duruşun en somut diplomatik örneklerinden birini oluşturmaktadır. Benzer şekilde, Fransa'daki radikal sol parti La France Insoumise (LFI) milletvekillerinin, İsrail'i bir "apartheid devleti" olarak tanımlaması (Le Monde, 2024), bu muhalif dilin ne kadar yaygın olduğunu göstermektedir. Bu eğilim, özellikle Ekim 2023 sonrası İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırılarının Uluslararası Adalet Divanı tarafından "makul ölçüde soykırım riski" olarak değerlendirilmesiyle (ICJ, 2024) daha da belirginleşmiştir. Bütün bu somut karşı duruşlar, ilk bakışta sömürgeci mirasla kesin bir hesaplaşma yaşandığı izlenimini vermektedir. Tam da bu nokta, makalenin temel sorunsalını görünür kılmaktadır. Batı solunun Filistin'le kurduğu bu yoğun özdeşleşme, sömürgeci ve oryantalist geçmişten yapısal bir kopuşu mu temsil etmektedir? Yoksa bu seküler dayanışma pratiği, Batılı aklın kendi kurtarıcı rolünü oynamak için başvurduğu örtük bir oryantalizm biçimi midir?

Bu makalenin temel problemi, kökleri Aydınlanma aklına ve seküler evrenselciliğe dayanan Batı solunun, merkezinde dinî kimliklerin yer aldığı Filistin davasıyla neden ve nasıl bu denli karmaşık ve çelişkili bir ilişki kurduğudur. Çalışma, bu ilişkiyi analiz ederken teorik çerçevesini iki ana eksen üzerine inşa etmektedir. Birinci eksen, solun' dinî fenomenleri anlamlandırma biçimindeki kısıtlılıklar, Talal Asad'ın sekülerliğin tarafsız bir zemin değil, belirli tarihsel ve hegemonik bir inşa olduğu yönündeki eleştirisi üzerinden okunmaktadır (Asad, 2003). İkinci eksen ise solun Filistinliler adına konuşma ve onları temsil etme iddiası, Edward Said'in "Oryantalizm" (Said, 1978), Gayatri Spivak'ın "epistemik

¹ Çalışma boyunca kavramsal bir sınırlandırma gereği, metin içinde sıklıkla geçen "sol" ifadesiyle evrensel bir siyasî kategori değil, doğrudan "Batı solu" ve analiz bağlamındaki İngiliz sol geleneği kastedilmektedir.

şiddet" (Spivak, 1988) ve Frantz Fanon'un sömürgeci bağlamdaki "yabancılaşma" (Fanon, 1986) kavramları etrafında örülen post-kolonyal bir çerçeveye sorunsallaştırılmaktadır. Bu bütünlük teorik yaklaşım, solun dayanışma pratiğinin, farkında olmaksızın nasıl hem seküler bir dışlamayı hem de sömürgeci bir temsil hiyerarşisini yeniden ürettiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Batı solu yekpare ve homojen bir siyasi blok değildir. Kendi içinde tarihsel bağlamlara ve yerel dinamiklere göre farklılaşan oldukça heterojen bir oluşumdur. Batı solunun ürettiği çelişkileri indirgemeci bir genellemeyle ele almaktan kaçınarak somut bir zeminde analiz etmek gerekiyor. Çalışma tam da bu amaçla İngiltere'de sol siyasetin en belirgin temsilcilerinden biri sayılan İşçi Partisi'ni (Labour Party) bir vaka analizi olarak merkeze almaktadır. Bu metodolojik tercih, İşçi Partisi'nin İngiltere'nin sömürgeci geçmişi ve Fabian geleneğiyle² olan tarihsel bağı nedeniyle, çalışmanın ele aldığı yapısal eğilimleri ve Oryalist paradoksları en belirgin şekilde gözlemlemeye olanak tanıyan paradigmatik bir vaka olmasından kaynaklanmaktadır. Bu noktada, çalışmanın analitik odağını ve kapsamını netleştirmek önem arz etmektedir. Bu makalenin temel odak noktası, Batı solunun kurumsal aygıtları, siyasi elitleri ve karar alma mekanizmalarıdır. Bu doğrultuda makale boyunca kullanılan "Batı solu" ifadesi, ampirik bir genelleme iddiası taşımaktan ziyade, analizimizin merkezine aldığımız İşçi Partisi özelinde gözlemlenen ve kurumsal düzeyde ortaya çıkan yapısal çelişkilere, stratejik hesaplara ve tarihsel paradokslara işaret eden analitik bir kategori olarak kullanılmaktadır. Çalışma, Filistin halkıyla dayanışma kuran geniş sol kamuoyunun ve taban hareketlerinin sergilediği tutumun; anti-empyeralizm, tarihsel adalet ve insan hakları gibi değerlerle şekillenmiş ahlakî-politik bir pozisyon alış olduğunu teslim etmekle birlikte, analitik çerçevesini bilinçli olarak bu motivasyonların dışında tutmakta ve doğrudan kurumsal iktidar dinamiklerine yönelmektedir.

Bu çalışma, elde edilen verilerin analizinde Michel Foucault'nun tarihsel olayları doğrusal bir süreklilik yerine kopuşlar, güç ilişkileri ve söylemsel inşalar üzerinden okuyan soykütük (genealogy) yaklaşımını temel bir analitik çerçeve olarak benimsemektedir. Foucault'ya göre, eleştirel bir tarihsel analizin amacı, olguların tek ve saf bir kökenini arayan geleneksel tarih anlayışının aksine, günümüzdeki bir durumun ardında yatan dağınık, çelişkili ve tesadüfi başlangıçları ortaya çıkarmaktır (Foucault, 1980, 83). Bu doğrultuda araştırma, Batı solunun Filistin politikasını sabit bir ilerleme değil, belirli tarihsel anlarda iktidar ilişkileriyle yeniden üretilen ve neyin meşru sayılacağını belirleyen söylemsel bir düzen, Foucault'nun ifadesiyle bir "hakikat rejimi"³, (Foucault, 1980, 131) kapsamında inceler. Söz konusu soykütüksel analiz yöntemi, üç temel aşama üzerinden uygulanmıştır: (1) Solun Siyonizm'e yönelik ilk dönemlerdeki desteğinin 1967 Savaşı ile nasıl tersine döndüğünün analizi, (2) Corbyn döneminde antisemitizm söyleminin parti içi bir disiplin mekanizmasına dönüşümünün incelenmesi ve (3) bu tarihsel gerilimlerin 7 Ekim

² Fabian geleneği (Fabianism), 19. yüzyıl sonunda İngiltere'de ortaya çıkan ve devrim yerine kademeli, reformist ve devlet merkezli politikalarla sosyalizme ulaşmayı hedefleyen bir akımdır. İşçi Partisi'nin kurucu ideolojilerinden biri olan bu yaklaşım, devleti toplumsal mühendisliğin bir aracı olarak görmesi ve geri kalmış toplumların ileri toplumlar tarafından eğitilebileceği fikrine açık olması nedeniyle, sömürgeci dönemin ilerlemeci ve paternalist dünya görüşüyle paralellikler taşır.

³ Burada hakikat rejimi kavramı ile, politik doğruların iktidar ilişkilerinden bağımsız olmadığını; aksine, parti içi güç dengeleri tarafından üretilen ve neyin meşru söylem neyin disiplin suçu sayılacağını belirleyen kurallar bütünü ifade edilmektedir.

sonrası süreçte zirveye ulaştığı noktada, seküler dayanışma ile İslamî öznellik arasındaki derinleşen temsil krizinin sorunsallaştırılması.

Çalışmanın veri seti ise İngiliz İşçi Partisi'nin kurumsal hafızasını ve söylemsel dönüşümlerini yansıtan birincil kaynaklardan ve medya arşivlerinden oluşturulmuştur. Veri toplama sürecinde, 1945'ten 2024'e kadar uzanan Parti Seçim Bildirgeleri ve parti konferans tutanaklarının yanı sıra, Tony Blair, Jeremy Corbyn ve Keir Starmer gibi liderlerin kriz anlarındaki söylemlerini içeren parlamento kayıtları, resmî basın açıklamaları ve medya mülakatları incelenmiştir. Buna ek olarak parti politikalarının kamuoyundaki yansımalarını ve söylemsel bağlamı takip etmek amacıyla, ulusal ve uluslararası basında yer alan haber metinleri ve güncel analizler veri setine dahil edilmiştir. Toplanan bu veriler, makalenin temel analitik çerçevesini oluşturan Foucaultcu soykütük yaklaşımı doğrultusunda incelenmiş, metinlerdeki söylemlerin hangi iktidar ilişkilerini ve tarihsel kopuşları yansıttığı analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular ise Talal Asad'ın sekülerizm eleştirisi ile Edward Said, Franz Fanon ve Gayatri C. Spivak'ın potkolonyal yaklaşımları çerçevesinde yorumlanarak solun Filistin'le kurduğu dayanışmanın ardındaki tarihsel ikilemler ve güncel açmazlar teorik bir zeminde tartışmaya açılmıştır.

1. Solun Filistin Davasına Desteğinin İdeolojik ve Tarihsel Temelleri

Batı solunun Filistin davasına desteği, kendi söylemsel inşası içinde tarihsel bir ilkeselliğin ürünü olarak sunulmaktadır. Bu destek, Marksist temelli anti-emperyalist teoriler ve sömürge sonrası teoriler tarafından şekillendirilen ve daha sonra Soğuk Savaş ve sonrasında değişen jeopolitik koşullarında güçlendirilen belirgin bir ahlakî enternasyonalizm⁴ söylemi üzerinden meşrulaştırılmaktadır. İngiltere özelinde solun geçmişteki Siyonist yanlısı duruştan, günümüzde kökleşmiş Filistin yanlısı bir tutuma geçişi, onun adalet konusundaki söylemsel iddiaları ile küresel güç, baskı ve özgürleşmeye dair değişen yaklaşımı arasındaki dinamik etkileşimi ortaya koymaktadır. Bu bölümde, bu dönüşümün izini süreceğiz.

Solun kendi ürettiği hakikat rejiminde Filistin davasına desteği, konjonktürel bir siyasi hamleden ziyade hareketin temel ideolojik ilkelerinin doğal ve ahlaki bir sonucu olarak kurgulanmaktadır. Söz konusu enternasyonalizm anlatısı, evrensel adalet, eşitlik ve ezilen kesimlerin korunması gibi kavramsal idealler üzerine temellendirilmektedir. Bu ahlakî çerçeve, İngiliz İşçi Partisi tarafından herkesin güvende olmayı ve adil muamele görmeyi hak ettiği şeklinde ifade edilir. İngiliz tarihçi Andrew Thorpe'a göre bu temel ahlakî inanç, İşçi Partisi'ni, doğası gereği istikrarsız ve adaletsiz olarak gördükleri tamamen serbest piyasa ekonomisinin neden olduğu sorunları çözmeye iter (Thorpe, 2015, 317). Thorpe, bu dürtüyü işçi sınıfının iç deneyimine dayandırırken, Rhiannon Vickers, aynı dürtünün İşçi Partisi'nin dış politikasının itici gücü olduğunu savunur. Dahası Vickers, partinin enternasyonalizm anlayışının sosyalist teoriyle değil, liberal inançla tanımlandığını ileri sürer (Vickers, 2003, 6).

Vickers'ın yaklaşımından hareketle, solun iç meselelerini Filistin gibi uluslararası meselelere bağlayan ideolojik köprü, bu özgün ve ahlakî sorumluluk anlayışına dayanan

⁴ Söz konusu kavram, uluslararası dayanışmayı salt ekonomik bir sınıf mücadelesine değil, sınırları aşan evrensel bir adalet arayışına, insan haklarına ve ezilenlerin etik düzeyde savunulmasına dayandıran ideolojik bir tutumu ifade etmektedir.

enternasyonalizmdir. Aynı zamanda, insan doğasının “pozitif, rasyonel, işbirlikçi, kardeşçe ve ahlakî düşünce ve eyleme muktedir” olduğuna inanılan iyimser, Kantçı ve Rousseaucu bir bakış açısı üzerine kurulu bir felsefedir (Vickers, 2003, 193). Tüm insanların birbirleriyle dayanışma duygusuna sahip olduğuna dair bu güçlü inanç, ulusal çıkarlarla doğrudan ilişkili olmayabilecek çatışmalara müdahale etmek için hayati bir etik gerekçe sağlar. Böylece, dış politikayı güce dayalı rasyonel bir çıkar analizinden ahlakî bir zorunluluğa dönüştürdüğünü varsayar. Vickers, böyle bir dış politikanın nihai amacının açık bir şekilde evrenselci ve özgürlükçü bir ilke olduğunu vurgular. Bu ilke, “dünyayı yoksulluktan, eşitsizlikten ve savaştan kurtarmak ve insanlığın siyasî ve ekonomik baskıdan kurtulmasını teşvik etmek için gerekli koşulları oluşturma” amacını içerir (Vickers, 2011, 22-23). Tüm bunlar, solun yaygın biçimde sistematik bir adaletsizlik ve baskı örneği olarak algılanan Filistin meselesine niçin odaklandığını doğrudan açıklar. Bu durum, solun ahlakî çerçevesinin, dinî motivasyonlar içermese dahi, ezilenlerin yanında yer almayı mutlak bir ahlakî ilke olarak kodlayan bir tür “seküler kurtuluş teolojisi”⁵ (Gutiérrez, 1988) kavramsallaştırmasını andıran bir yapı sergilediğini gösterir. Ezilenlerin yanında yer alma ilkesi, aynı zamanda solun küresel eşitlik ve ahlakî sorumluluk konularındaki iddiasını da yansıtır. İşçi Partisi’nin 1997 genel seçim bildirgesindeki şu taahhüdü, bu ilkenin somut bir örneğidir: “İşçi Partisi, küresel yoksullukla mücadeleye yardımcı olmak için açık bir ahlakî sorumluluğumuz olduğuna inanmaktadır.” (Labour Party, 1997).

Kendisini bu ahlakî söylem üzerinden meşrulaştıran solun daha radikal kesimleri, İsrail-Filistin çatışmasını doğrudan Marksist gelenekten türetilen sınıf mücadelesi kavramıyla açıklamaktadır. Radikal solun benimsediği bu yaklaşım, meseleyi kitleleri harekete geçirmede etkili ancak analitik düzeyde yüzeyselleştiren indirgemeci bir ezen ve ezilen ikiliğine sıkıştırmaktadır. Bu indirmegeci çerçeve, karmaşık bir jeopolitik mücadeleyi basit bir ahlakî dramaya dönüştürmektedir. Bu durum, Birleşik Krallık’taki sol hareketler içinde, dünyada yalnızca ezilenlerin ezenlere karşı savaşının var olduğunu kabul eden bir tür “sağduyu”nun oluşmasına yol açmıştır (Hirsh, 2007, 32). Sol siyasetin ürettiği bu ikili dünya görüşü, aktörler arasında net bir sınıflandırma yapmaktadır: İsrail güçlü/ezen taraf olarak kodlanırken, Filistinliler ise zayıf ve ezilen taraf olarak kategorize edilmektedir (Pfahl-Traughber, 2024, 126). Solun başvurduğu bu teorik kavramsallaştırma yalnızca betimleyici değil, aynı zamanda motivasyoneldir. Çünkü, bu tür katı ideolojik sistemlerin kendi taraftarlarının altta yatan aidiyet ve ahlakî üstünlük gibi psikolojik ihtiyaçlarını karşıladığı düşünülmektedir (Pliskin vd., 2014, 1681). Dolayısıyla, solun kendisini sistematik olarak zayıf grubun tarafında konumlandırması, Filistinlilerle dayanışmayı verili ve sorgulanamaz bir ideolojik zorunluluk olarak kurgulamasına yol açmaktadır.

Ezen ve ezilen ikiliği, adeta temel bir analitik çerçeve işlevi gören Marksist kökenli bir emperyalizm teorisinden güç almaktadır. Bu radikal sol anlayışa göre, en temel küresel sorun emperyalizmdir. Dahası, radikal sol, dünyadaki temel çatışmayı, Batı’nın kendi emperyal hegemonyasını sürdürmek amacıyla, bu tahakküme direnenleri bastırmak için

⁵ Gustavo Gutiérrez’in 1971’de yayımlanan ve 1988’de gözden geçirilen *A Theology of Liberation: History, Politics, and Salvation* adlı eseri, kurtuluş teolojisinin temel metni sayılır. Gutiérrez, “yoksulların tercihli seçimi” (preferential option for the poor) kavramını merkeze alır. Ona göre teoloji, sadece Tanrı hakkında soyut bir konuşma değil, aynı zamanda tarihsel gerçeklik içinde, özellikle yoksulların ve ezilenlerin perspektifinden yapılan bir eylem ve refleksiyon sürecidir. Kurtuluş, sadece ruhsal bir olay değil, aynı zamanda baskıcı sosyal düzenlerden politik ve ekonomik olarak özgürleşmeyi de içeren bütüncül bir süreçtir.

yürüttüğü kesintisiz bir savaş olarak tanımlar (Shaw, 2021, 215). Dolayısıyla, bu bakış açısı, kapitalist devletlerin gayri resmî bir yapısal dünya egemenliği kurduğunu varsayar (Pfahl-Traughber, 2024, 126). Böylece İsrail, bölgesel bir aktörden ziyade, bu küresel sistemde kilit bir bileşen olarak konumlandırılır. Öyle ki, İsrail, Washington'ın Orta Doğu'daki en yakın müttefiki olarak görülmekte ve bu da onu Amerika'nın emperyal yapısının temel taşı ve Batı gücü ve ayrıcalıklarından oluşan küresel ağın önemli bir parçası haline getirmektedir (Shaw, 2021, 215). Ancak radikal solun meseleyi yalnızca Marksist bir emperyalizm okumasına sıkıştırması, Batı hegemonyasının itici güçlerinden biri olan bu dinsel-politik boyutu çoğu zaman analiz dışı bırakmasına neden olmaktadır. Sol siyaset, bu teolojik eksik okumaya rağmen kendi tezini, İsrail'i bir yerleşimci devlet formunda kavramsallaştırarak belirginleştirir. Bu tanıma göre İsrail, "kuruluşu ve bekası yerli halkların boyunduruk altına alınmasına veya sürülmesine dayanan" ve "ırkçılık, katliamlar ve bütün bir halkın kasıtlı olarak yerinden edilmesi üzerine kurulmuş" bir devlettir (Bastani, 2018). Sonuç itibarıyla, bu bakış açısına göre, İsrail eleştirisi bir önyargı sayılmayıp, küresel emperyalizmin karşısındaki cephenin temel bir bileşeni olarak çerçevelenmektedir (Pfahl-Traughber, 2024, 125).

İngiltere solunun geçmişteki Siyonizm yanlısı çizgisinden uzaklaşarak Filistin destekçisi bir konuma geçiş süreci, 1960'ların sonlarından itibaren gerçekleşmeye başlamıştır. Bu yıllarda, Filistin, "Sol için küresel bir dava, dayanışma ve desteğin simgesel bir göstergesi" haline gelerek Güney Afrika ve Vietnam'daki mücadelelerle eşdeğer düzeyde görüldü (Haugbolle - Olsen, 2023, 129-130). Bu destek, 1970'lerde İşçi Partisi'ne katılan yeni bir seçmen kitlesi tarafından daha da ileriye götürüldü. Partiye dışarıdan katılan bu yeni grup, beraberinde getirdiği radikal anti-emperyalist söylem ve enternasyonalizmle partinin önceliğini Filistin davasına yöneltti (Kelemen, 2012, 168). Bu Filistinleştirme süreci, İsrail-Filistin çatışmasını İngiliz Solu için "temel bir hermenötik araç" ve "varlık sebebi" olarak konumlandırdı (Shabana, 2022, 13).

Sol siyasette gözlemlenen bu paradigma kayması, dayanışmanın tanımını da yeniden şekillendirerek, sınıf temelli bir enternasyonalizmden, genellikle ulusal veya grup kimliğine odaklanan bir enternasyonalizme doğru ilerledi. Klasik sosyalist dayanışma modeli, "halk dayanışması" olarak da kavramsallaştırılır ve bir ulustaki ezilenlerin başka bir ulustaki ezilenlere yardım etmesinin bir görev olduğunu savunan müdahaleci bir doktrindir (Vickers, 2003, 204). Ancak bu anlayışta zamanla kritik bir değişim gözlemlendi. Her ülkenin kendi içindeki ezilenlerin özgürleşmesini savunan geleneksel sosyalist tutum, yerini yeni ve milliyetçi bir dayanışma geleneğine bırakma tehlikesiyle karşı karşıya kaldı. Bu yeni yönelim, evrensel sınıf eksenini terk ederek "ezilen" şeklinde kodladığı bütün bir ulusu, "ezen" olarak kodladığı diğer bir ulusa karşı toptan desteklemeyi esas almaktadır (Hirsh, 2018, 3). Sınıf odaklı analizden uzaklaşıp daha geniş, bazen eleştirel olmayan bir ulusal dayanışmaya doğru bu yönelim, karmaşık jeopolitik olayların ideolojik anlatıya uydurularak yeniden kodlanmasına ve böylece çarpıtılmasına yol açar. Bunun en çarpıcı örneklerinden biri, İngiliz politikacı George Galloway'ın Irak savaşını solun klasik ekonomik ve politik analizi üzerinden ziyade, bir haçlı seferi olarak çerçevelemesidir. Galloway, "Eğer yurt dışındaki Müslümanlara karşı savaş açarsanız, eninde sonunda ülkenizdeki Müslümanlara da savaş açmış olursunuz" (Glynn, 2012, 6) diyerek, konuyu sınıf ve emperyalizm ekseninden çıkarıp toplumsal kimliğe dayalı bir dayanışma düzlemine taşımıştır. Bu söylem,

seküler bir siyasetçinin, modern siyasette kimliklerin temel bir bileşeni olan dinî, kamusal alanda nasıl birincil bir mobilizasyon aracına dönüştürdüğüünün tipik bir örneğidir (Casanova, 1994). Bu yolla çatışma, ekonomik bir sömürü ilişkisinden, medeniyetler arası bir dinî mücadele olarak yeniden çerçevelenmektedir.

Sınıf analizinden uzaklaşan bu anti-emperyalist yönelim, postkolonyal teorinin yükselişle daha da pekiştirildi. Bu durum, İngiliz solunda derin bir ideolojik dönüşüme yol açtı ve onu kendi tarihsel Siyonizm yanlısı ana akımından tamamen kopardı. İşçi Partisi içerisinde on yıllar boyunca Siyonizm'i eleştiren, sorgulayan ve ona karşı çıkan genel olarak çatışmacı bir görüş hep var oldu. Ancak, bu karşıt görüşlere rağmen, partinin karar alma mekanizmalarında etkili olan hâkim grup, Siyonizm'i ve İsrail'in kuruluş fikrini güçlü bir şekilde destekliyordu (Greene, 2013, 35). Örneğin, 1937'de Londra'da kurulan İşçi Partisi'nin yayın organı Tribune gazetesi (2001'de dergiye dönüştürülmüştür), 1944'teki parti konferansında Arapların Filistin'den çıkarılması önerisini onaylayacak kadar ileri gitmiştir. 1955'te ise "İsrail davası, demokratik sosyalizmin davasıdır" ifadesini kullanmıştır (Rich, 2016, 20). Ancak bu Siyonizm yanlısı tutum, iki güçlü alt akım tarafından sürekli olarak sorgulanmıştır. İlki, emperyalizmi "barbarlığın en kötü evrelerinden birine dönüş" ve "demokrasinin yıkımı" olarak kınayan, ilkeli, radikal bir anti-emperyalizmdir (Vickers, 2003, 206). İkincisi ise 1945-1951 yılları arasında Dışişleri Bakanı olarak görev yapan Ernest Bevin gibi figürlerin şahsında somutlaşan, spesifik ve üst düzey bir Siyonizm karşıtlığıdır. Bevin, yol arkadaşları ile birlikte, "Siyonizm'in özünde ırkçı olduğunu ve kaçınılmaz olarak şiddet ve terörle bütünleşik bir yapıya sahip olduğunu" savunuyordu (Vaughan, 2021, 226). Parti içindeki bu üç farklı ve birbiriyle çatışan grupların yarattığı derin gerilimler, partinin nihayetinde yaşayacağı köklü değişimin habercisi olmuştur (Thorpe, 2015, 134).

Dengeleri altüst eden asıl olay, 1967'deki Altı Gün Savaşı'dır.⁶ Soykütükçü bir perspektiften bakıldığında bu tarih, solun hakikat rejiminde bir söylemsel kopuşa işaret eder. Bu kopuşla birlikte, daha önce sosyalist ilerlemenin sembolü olarak kodlanan İsrail imgesi, yeni söylemsel düzen içinde yerleşimci sömürgecilik kategorisine taşınarak yeniden kodlanmıştır. Bu yeni söylemsel konumlanış içinde Altı Gün Savaşı, Filistin davasını küresel Yeni Sol'un yükselen siyasetiyle bütünleştiren bir katalizör görevi gördü. Öyle ki bu savaş, "dünya çapında birçok solcuyu, kapitalizme, sömürgeciliğe, emperyalizme ve ABD hegemonyasına karşı verilen daha geniş bir Üçüncü Dünya mücadelesinde Filistin'i ön saflarda yer alan bir dava olarak desteklemeye ikna eden dönüm noktasıydı." (Haugbolle - Olsen, 2023, 130-131). Bu küresel eğilimin en somut yansımalarından biri Türkiye'de yaşanmış, Deniz Gezmiş başta olmak üzere 68 Kuşağı, Filistin davasını ortak bir anti-emperyalist mücadelenin parçası olarak görerek Filistin'deki direniş kamplarına katılmışlardır. Türkiye örneği, Filistin mücadelesinin yerel sol hareketler için nasıl birleştirici bir enternasyonalist kimlik kazandığını göstermektedir. İsrail'in yayılmacı ve işgalci bir güç olduğuna dair bu yeni ideoloji, İsrail'in ABD ile geliştirdiği stratejik ortaklıkla daha güçlendi (Greene, 2013, 38). Bu stratejik ortaklık, İsrail'in ABD emperyalizminin ileri

⁶ 5-10 Haziran 1967 tarihleri arasında İsrail ile Mısır, Ürdün ve Suriye ittifakı arasında gerçekleşen bu savaş, Orta Doğu jeopolitiğinde derin bir kırılma yaratmıştır. Savaşın sonucunda İsrail; Doğu Kudüs, Batı Şeria, Gazze Şeridi, Sina Yarımadası ve Golan Tepeleri'ni işgal ederek sınırlarını büyük ölçüde genişletmiştir. Bu toprak genişlemesi ve başlayan askerî işgal süreci, uluslararası solun gözünde İsrail'in savunma halindeki yeni bir devlet imajından yayılmacı ve işgalci bir güç imajına dönüşmesinin temel miladı kabul edilmektedir. Bu tarihsel kırılmanın Batı solundaki yansımaları için bk. (Kelemen, 2012; Haugbolle - Olsen, 2023).

karakolu olduğu tezini doğrular nitelikteydi. İsrail'e yönelik bu öfkeli tutum, 1968'in radikal ve genç Yeni Sol'u tarafından tam bir karşılık buldu. Sömürgecilik sonrası dönemde yetişen bu yeni nesil, seleflerinden kökten farklıydı. Zira, sınıftan ziyade kimliğe daha fazla ilgi duyuyor ve devrimin itici gücünün o zamanlar Üçüncü Dünya olarak adlandırılan yerde bulunduğunu düşünüyorlardı (Rich, 2021, 325). Batı proletaryasına olan inançlarını yitiren ve Sovyet komünizminin baskıcı gerçekliğinden hayal kırıklığına uğrayan bu radikal solcular, Vietnam, Cezayir, Küba ve Filistin gibi Üçüncü Dünya'da direnen sömürgeleştirilmiş halkları romantikleştirmeye başladılar. Dahası, yeni bir devrimci özne arayışına girdiler ve bu özneyi, Frantz Fanon'un sömürge halklarını tanımlamak için kullandığı "Yeryüzünün Lanetlileri" (Wretched of the Earth)⁷ kavramında buldular (Ackerman - Bale, 2012, 154-156).

İdeolojik alanda yaşanan değişim, Yeni Sol'u, sosyalist düşüncenin bir unsurunu, yani sömürgeciliğe karşı çıkışı, yeni ve her şeyi kapsayan bir "-izm"e yükselten güçlü bir analitik çerçeveye donatmıştır. Anti-emperyalizm, diğer sol ve demokratik ilkelere daha üstün görülen mutlak bir ilke haline gelmiştir (Hirsh, 2015, 6). Yeni Sol'un bu anti-emperyalist çerçevesinin İsrail-Filistin çatışmasındaki somut karşılığı ise yerleşimci sömürgecilik teorisi. Bu teori, İsrail'in kuruluşunu, Cezayir ve Güney Afrika'daki projeler gibi yerli halkın mülksüzleştirilmesini ve topraklarından sürülmesini gerektiren bir yapısal ilişki olarak tanımlar (Miller, 2019, 168-169). Dolayısıyla, Yahudi ulusçuluğundan rahatsızlık duyan ve Siyonizm'i karşı-devrimci olarak gören Marksist geleneğe dayanan bu analiz (Rich, 2021, 326), İsrail'i emperyalist sistemin merkez üssü olarak yeniden çerçevelemek için teorik bir temel sağlamıştır (Klaff, 2016, 428).

İsrail'i emperyalizmin merkez üssü olarak görmenin en önemli sonuçlarından biri, İsrail-Filistin meselesinin bölgesel çatışmadan çıkarak evrensel bir sembole dönüşmesidir. Bu mücadele, artık öncelikle bir ulusal sorun (Ajl, 2024, 613) olmaktan ziyade, küresel bir ahlak oyunu olarak görülüyordu. Bu oyunda İsrail, Batı egemenliğinin, ırkçılığının ve sömürgeciliğinin vücut bulmuş hali olarak görülürken, Filistinliler ise Batı emperyalizminin ve militarizminin ezdiği tüm kurbanları temsil etmeye başlamıştır (Rich, 2021, 324). İşte bu sembolik dönüşüm, Filistin davasının neden anti-emperyalizmin son kalesi (Kelemen, 2012, 185) ve tüm anti-emperyalist dayanışma davaları arasında "en tutkuyla, en ateşli şekilde ve en sorgusuz sualsiz desteklenen" (Ackerman - Bale, 2012, 157) dava olduğunu açıklamaktadır.

Solun Filistin meselesine bakışını anlamak için jeopolitiğe de, yani devletlerin küresel güç mücadelesindeki konumlarına bakmamız gerekmektedir. Özellikle Soğuk Savaş döneminde İngiltere solunun tutumu, dönemin iki kutuplu dünya düzeni tarafından şekillendirilmiştir. İngiltere solu, ideolojik açıdan sömürgeciliğe karşı olsa da, daha büyük tehdit olarak algıladığı Sovyet komünizmine karşı Atlantikçi, yani ABD ve NATO eksenli Batı

⁷ Frantz Fanon'un "Yeryüzünün Lanetlileri" kavramı, sömürgecilik altında ezilen, mülksüzleştirilen ve sistematik şiddete maruz kalan Üçüncü Dünya halklarını ifade etmektedir. Bu kavramın solun Filistin'e yönelişiyle olan doğrudan ilgisi, Batı solunun yaşadığı "devrimci özne" krizine sunduğu teorik çıkış yoludur. Gelişmiş sanayi toplumlarındaki işçi sınıfının beklenen devrimci misyonu üstlenmemesi ve Sovyet komünizminin yarattığı hayal kırıklığı, Yeni Sol'u yeni bir proletarya arayışına itmiştir. Fanon'un bu kavramsallaştırması, radikal solun devrimci umutlarını Batı işçi sınıfından Üçüncü Dünya'nın sömürgeleştirilmiş kitlelerine kaydırmasını ve Filistin direnişini bu yeni küresel özgürleşme mücadelesinin en meşru cephelelerinden biri olarak kodlamasını sağlamıştır. "Yeryüzünün Lanetlileri" kavramı hakkında daha fazla bilgi için bk. (Fanon, 1963).

ittifakıyla stratejik bütünleşmeyi ve ortak hareket etmeyi önceliklendiren, bir politika izlemiştir. Sol, ideolojik olarak sömürgeciliğe karşı olsa da daha büyük tehdit olarak algıladığı Sovyet komünizmine karşı Atlantikçi, yani ABD ve NATO eksenli Batı ittifakıyla stratejik bütünleşmeyi ve ortak hareket etmeyi önceliklendiren, bir politika izlemiştir. Bu nedenle, Sovyetlerin desteklediği Arap devletlerine ve Filistin davasına mesafeli durmuşlardır. Söz konusu tutum, jeopolitik bir zorunluluk olarak görülmüştür (Greene, 2013, 38). Bu duruşun arkasındaki temel neden, İşçi Partisi'nin köklü komünizm korkusudur. Parti, Ortadoğu gibi bölgelerde anti-emperyalist bir politika izlenmesi durumunda oluşacak güç boşluğunu Sovyetler Birliği'nin dolduracağından endişe duymuştur (Thorpe, 2015, 134). Sonuç olarak stratejik kaygılar (anti-komünizm), ideolojik ilkelere (anti-emperyalizm) ağır basmış ve İsrail'e verilen destek, Sovyet nüfuzuna karşı Batı ittifakına sadakatin bir sembolü haline gelmiştir.

Soğuk Savaş'ın sona ermesi, Batı solunda derin bir ideolojik krize yol açarak Filistin davasının daha önce hiç olmadığı kadar önemli hale gelmesi için bir fırsat doğurmuştur. Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla sonuçlanan solun ideolojik ve politik çöküşü, onun neredeyse bir asırdır dünya görüşünü şekillendiren Büyük Anlatı'nın⁸ artık yok olduğu anlamına geliyordu (Greene, 2013, 41). SSCB'nin çöküşü, yalnızca Batı için değil, aynı zamanda Arap bölgesi Marksist siyaseti için de maddi ve ideolojik bir dayanağın kaybını temsil ediyordu (Ajl, 2024, 613). Ortaya çıkan bu boşlukta, birçok Batılı solcunun benimsediği strateji, sosyalizmin hedefi olan "toplumun genel dönüşümü" (Greene, 2013, 41) yerine çevre hareketi, feminizm, ırkçılık karşıtlığı ve elbette Filistin gibi belirli davalar etrafında toplanmaktı. Bu noktada Filistin mücadelesi, söz konusu yeni dava arayışı için mükemmel bir örnek sunmaktaydı. Anthony Julius'un vurguladığı gibi, bazıları için Filistin mücadelesi, sosyalizm mücadelesinin halefi olarak görünmektedir (Julius, 2010, 455). Bu durum, Filistin davasının, Marksizm'in Büyük Anlatı'sının çöküşüyle ortaya çıkan varoluşsal boşluğu dolduran bir tür "sivil din" (Bellah, 1967) işlevi görmeye başladığını göstermektedir. Tıpkı bir din gibi, bu dava da takipçilerine net bir ahlakî çerçeve, bir kimlik ve nihai bir zafer vaadi sunmaktadır. Dolayısıyla artık Batı'daki bazı solcular için anlam, amaç ve kimlik kaynağı; genel bir toplumsal devrim hayali değil, Filistin davasının zaferi haline gelmiştir.

Oluşan yeni jeopolitik denklem, 21. yüzyılın başındaki küresel olaylarla daha da pekişti. Komünizmle değil, "Teröre Karşı Savaş"la (War on Terror) tanımlanan Soğuk Savaş sonrası dönem, yeni bir jeopolitik bağlam yaratmış ve yeni dayanışma biçimleri oluşturmuştur. Özellikle 2003'teki Irak işgali, 2000'lerin aktivist neslini politize eden öneme sahip oldu. İşgalin bir sonucu olarak bu yeni nesil aktivistler, enternasyonalist bakış açılarını Batı'nın Ortadoğu'daki askerî müdahalesine karşı muhalefet etrafında şekillendirdi. Bu büyük savaş karşıtı hareket, daha önce pek görülmemiş geniş koalisyonlara zemin hazırlamış ve geleneksel beyaz solu, Müslüman liderlerin öncülük ettiği gruplarla bir araya getirmiştir (Harris, 2025, 107-108). Savaş karşıtı hareketin doğurduğu bu atmosfer, anti-emperyalist dayanışmanın giderek daha fazla "Teröre Karşı Savaş" a yönelik ortak muhalefet etrafında inşa edildiği yeni bir iç siyaset manzarası oluşturmuştur. Böylece, Filistin davası, diğer

⁸ Sol için bu, tarihin ilerlediği, kapitalizmin eninde sonunda yıkılacağı ve yerine sosyalist/komünist bir toplumun kurulacağına dair olan inançtı. Bu, sadece bir politik program değil, dünyadaki her olayı (savaşları, krizleri, toplumsal hareketleri) anlamlandıran bir çerçeveydi.

davalarla karşılaştırıldığında, sürekli devam eden, en kalıcı ve en sembolik direniş örneği olarak öne çıkmaktadır.

2. İşçi Partisi Özelinde Filistin Tartışması: Parti İçi Çatışmalar ve Anti-Semitizm Söylemi

Batı solunun Filistin davası eksenindeki dönüşümü, en net şekilde İngiltere İşçi Partisi'nde gözlemlenmiştir. 2015 tarihinde partinin başına, hayatı boyunca Filistin davasının en sadık destekçilerinden biri olan Jeremy Corbyn'in geçmesi, önceki bölümde analiz edilen tüm gerilimleri tek bir siyasî arenada bir araya getirmiştir. İşçi Partisi içindeki Filistin tartışması, partinin "Blairci" (Blairite)⁹ ve "Corbynci" (Corbynite)¹⁰ grupları arasında temel ideolojik savaş alanı olarak işlev gören bir iç çatışmaya dönüşmüştür. Bu, hangi grubun partiyi yöneteceği ile ilgili bir kavga değildi. İç çekişmede Blairci kanadın stratejisi, Corbyn'i ve onun Filistin'e bakışını antisemitik olarak damgalama üzerine kuruluydu. Bu stratejinin, yalnızca Corbyn'i değil, aynı zamanda onun temsil ettiği anti-emperyalist sosyalizmi de hedef aldığı iddia edilebilir. Dolayısıyla, bu bölüm, ilk olarak bu grupların Filistin meselesine yaklaşımlarındaki temel ideolojik farklılıkları analiz edecektir. Ardından, antisemitizm suçlamasının hangi bağlamda ortaya çıktığını, siyasî bir araç olarak nasıl işlev gördüğünü ve bu suçlamanın gerçekliği ile siyasî kullanımı arasındaki gerilimi ayrıntılı bir biçimde inceleyecektir.

Tony Blair'ın 1994'te İşçi Partisi lideri olmasıyla birlikte, İsrail-Filistin meselesine yönelik tutumlar, yeni bir siyasi oluşumdan ziyade partinin merkeze kayışını ve ideolojik yenilenmesini temsil eden Yeni İşçi Partisi (New Labour) vizyonu ile geleneksel İşçi Partisi solu arasındaki ideolojik ayrışmaların bir simgesine dönüştü. Bu yeni strateji, İsrail konusunda yeniden bir konumlanma çabasıydı. Öyle ki, gazeteci Jonathan Freedland'a göre, "Yeni İşçi Partisi'ni tanımlayan şey, eski İşçi Partisi'nin olmadığı her şey olma arzusudur... Bu paketin bir parçası da İsrail'di." (akt. Greene, 2013, 48). Bu, hem bir geçmişten kopuş stratejisi hem de İsrail'e daha sıcak ve dostane yaklaşarak İngiltere siyasetinde partinin politikasının değiştiğini, artık eskisi gibi "radikal" olarak yaftalanan bir parti olmadığını kanıtlamak için kullanılan sembolik bir sinyaldi.

Parti içindeki karşıt ideolojiler, dış politikada da taban tabana zıt görüşler doğurdu. Corbynciler'in savunduğu sol ideoloji, genellikle Amerika karşıtıyken, Blairciler ise Atlantikçiydi ve Amerika ile yeniden özel ilişkiler geliştirmeye kararlıydı. Daha da önemlisi Blair'ın Yeni İşçi Partisi, İngiliz solunun önemli bir kesiminin sahip olduğu "sömürge sonrası suçluluk" (postcolonial guilt)¹¹ duygusunu reddetmeyi de benimsemişti. Yeni İşçi Partisi'nin temel felsefesine göre İngiltere, geçmişin günahları için sürekli özür dilemek zorunda olan bir ülke değil, kendine güvenen, geleceğe bakan ve küresel sahnede aktif rol oynayan bir güç olmalıdır (Greene, 2013). Denilebilir ki, Corbynciler, köklerini anti-emperyalizme dayandırarak Filistinlileri Batı emperyalizminin kurbanları olarak görürken, Blairciler, İsrail'i Ortadoğu'da hayatta kalmaya çalışan, Batı yanlısı ve demokratik bir müttefik olarak görmüştür. Jeremy Corbyn, 2015'de İşçi Partisi lideri olmadan çok önce, İsrail'in yerine

⁹ Tony Blair'in "Yeni İşçi Partisi" (New Labour) çizgisini savunan, merkezci, Atlantikçi ve Batı yanlısı kanat.

¹⁰ Jeremy Corbyn'in liderliğindeki, geleneksel sosyalist, anti-emperyalist, Filistin yanlısı kanat.

¹¹ Bu duygu ile vurgulanmak istenen temel fikir, İngiliz İmparatorluğu'nun dünyanın dört bir yanındaki halklara büyük acılar çekirmesi, bu halkların kaynaklarını sömürmesi ve onları baskı altında tutması nedeniyle İngilizlerin tarihsel olarak ahlaki bir sorumluluk ve suçluluk duyması gerektiridir.

demokratik ve laik bir Filistin devleti kurulması için mücadele eden Filistin İşçi Hareketi Kampanyası'nın (Labour Movement Campaign for Palestine) sponsorluğunu yapmış ve Siyonizm'i ortadan kaldırma sözü vermiştir (Rich, 2021). Corbyn'in lider olmasıyla birlikte, bu anti-emperyalist ideoloji, partinin dünya görüşü haline geldi (Klaff, 2016). Bu, "biz", yani "iyi insanlar" ile muhafazakârlar, Amerikalılar, Neo-Conlar, Blaircılar ve özellikle Siyonistler'i içeren "onlar" arasında keskin sınırlar çizen yeni bir siyasî pozisyon kültürü oluşturdu (Hirsh, 2015).

Corbyn yönetimindeki partiyi kuşatan en ciddi suçlamalardan biri, Blaircilerin parti içi mücadelede kullandıkları en önemli koz olan antisemitizmdi. Avi Shlaim'in de ifade ettiği gibi kriz, esasında antisemitizmle ilgili olmaktan çok, "parti dışındaki hoşnutsuz Blair yanlıları ve mütteliklerinin Jeremy Corbyn'i devirmek ve onun yenilikçi politikalarına son vermek için yürüttükleri daha geniş kapsamlı bir çabanın parçasıydı." (Shlaim, 2017). Corbyn ve ekibi, başlangıçta bu suçlamaları tamamen hizipsel amaçlarla uydurulmuş ve sıradan parti üyelerine yönelik bir karalama kampanyası olarak nitelendirip reddetmiştir (Shaw, 2021, 212). Ancak Corbyn ekibinin bu reddine rağmen, parti içindeki suçlamalar dinmedi. Özellikle, İsrail'e verdiği destekle bilinen ve güçlü bir lobiye sahip olan "İsrail'in İşçi Partili Dostları" (Labour Friends of Israel) grubu, Corbyn'i antisemitizmi ve İsrail nefretini körüklemekle itham etmeyi sürdürdü (Philo - Berry, 2019a, 31).

Antisemitizm suçlaması, işte bu derinlemesine bölünmüş ve tarihsel kökleri olan hizipsel bağlam içinde, parti içi mücadelenin merkezine yerleşmiştir. Corbyn karşıtları, onun seçilmesiyle birlikte partinin artık "antisemitistleri destekleyen bir anti-siyonist tarafından yönetildiğini" (Hirsh, 2018, 66) iddia etmişlerdir. Bu eleştiri sadece parti içinden değil aynı zamanda Muhafazakâr Parti (Conservative Party) üyeleri tarafından da yapılmıştır. Corbyn'e yönelik bu eleştirilerin en temel sebeplerinden biri olarak onun 2009'da "Savaşı Durdurma Koalisyonu" (Stop the War Coalition) için yaptığı bir konuşmada kullandığı şu ifadeler gösterilmektedir: "Yarın akşam, Hizbullah'tan dostlarımızın konuşma yapacağı bir etkinliğe ev sahipliği yapmaktan onur ve mutluluk duyacağım. Hamas'tan dostlarımı da gelip konuşmaları için davet ettim. Ne yazık ki İsrailiiler onların buraya gelmesine izin vermedi, bu yüzden sadece Hizbullah'tan dostlar gelecek..." (Chadwick, 2016). Corbyn'in bu grupları "dost" olarak tanımlaması birçok kişiyi öfkelenmiştir. Çünkü bu ifade, Batı'da terör örgütü olarak kabul edilen ve antisemitik söylemleriyle bilinen gruplara sadece siyasî bir meşruiyet kazandırmakla kalmıyor, aynı zamanda onlarla kişisel ve sıcak bir ilişki kurulduğu imajını veriyordu. Nitekim gelen ağır eleştirel ve açılan soruşturmalar nedeniyle Corbyn, 4 Temmuz 2016 tarihinde Avam Kamarası İçişleri Komitesi'ne antisemitizm konusunda ifade vermiştir. Corbyn kendisine Hamas ve Hizbullah'ı hâlâ dost olarak görüp görmediği sorulduğunda, "Hayır. Kullandığım kapsayıcı dil, geriye dönüp baktığımda kullanmamayı tercih edeceğim bir şeydi. Elbette bu kelimeleri kullandığım için pişmanım." demiştir (Home Affairs Committee, 2016). Bu geri adım, solun Filistin davasının merkezindeki çelişkiyi özetler niteliktedir: Bir yanda, Batı-dışı aktörlerle dayanışma kurma iddiasındaki radikal bir anti-emperyalist söylem, diğer yanda ise bu söylemin Batı siyasetinin kabul edilebilirlik sınırlarına çarptığı anda ortaya çıkan pragmatik bir geri çekilme. Bu bağlamda Corbyn'in özrü, basit bir siyasî manevradan ziyade, parti içindeki meşruiyet sınırlarını yeniden çizen bir "söylem ritüeli" (Foucault, 1978, 61) olarak okunmalıdır. Zira bu süreçte antisemitizm suçlaması, hukuki bir kategori olmanın ötesine

geçerek, parti bünyesini makbul ve makbul olmayan unsurlar üzerinden ayrıştıran disiplinler bir denetim mekanizmasına dönüşmüştür. Dahası Corbyn'in bu hamlesi beklenen etkiyi yaratmamıştır. Söz konusu özür, Blairci kanat tarafından samimiyetsizliğin bir kanıtı olarak sunulurken; radikal taban tarafından ise ilkelerden taviz vermek olarak değerlendirilmiştir (Shaw, 2021). Bu olay, Corbyncilerin Filistin davasını savunurken dahi kendi seküler ve Batılı normlarının çizdiği sınırların ötesine geçemeyeceklerini göstermesi açısından kritiktir.

Corbyncilerin bu suçlamalara verdiği yanıt, David Hirsh'in "Livingstone Formülasyonu" olarak kavramsallaştırdığı bir savunma stratejisi etrafında şekillenmiştir. Bu strateji, antisemitizm suçlamasıyla karşılaşıldığında, suçlamanın içeriğini ve doğruluğunu tartışmak yerine, odağı doğrudan suçlamayı yapanın niyetine ve kimliğine kaydırmayı içerir (Hirsh, 2015, 1). Böylece tartışma, antisemitizmin var olup olmadığı zemininden, suçlamanın neden kötü niyetli bir siyasî saldırı olduğu zeminine çekilir. Bu formülasyon, Corbyncilerin suçlamaları, İsrail eleştirisini gayrimeşru kılmak (Heppell, 2021, 7) ve daha genel anlamda solu itibarsızlaştırmak için kullanılan bir "siyasî gündem" (Maitles, 2018, 242) olarak yeniden çerçevlendirmesine olanak tanıdı. Ne var ki, bu dışsal savunma hattı, solun Filistin davasına yaklaşımındaki daha derin, yapısal çelişkileri (ki bu çalışmanın bir sonraki bölümünde ele alınacaktır) görünmez kılan bir perde işlevi de görüyor.

Geliştirilen savunma mekanizmasının arkasında, solun kendi kimliğine dair sahip olduğu derin bir inanç yatmaktadır: evrenselci ve anti-rasist bir ideoloji olarak sol, tanımı gereği antisemitik olamaz. Bu durum, bir tür "epistemolojik kapanma" (Jamieson - Cappella, 2008) yaratır; yani, ideolojinin kendisi, o ideolojiye ters düşen bir kanıtın (antisemitizm gibi) var olma olasılığını baştan reddeder. Fransız düşünür Alain Badiou'nun, "aşırı sol antisemitizm" fikrinin "absürt bir çelişki" olduğu yönündeki iddiası (akt. Skinner, 2014), bu ideolojik kalkanın felsefi temelini oluşturur. Bu mantığa göre, eğer gerçek bir solcu ırkçı olamazsa ve antisemitizm bir ırkçılıksa, o zaman antisemitizmle suçlanan bir solcu ya gerçek bir solcu değildir ya da suçlamanın kendisi art niyetli bir iftiradır. Bu yaklaşım, Corbyncilerin parti içindeki antisemitizm iddialarını bir iç sorun olarak görmek yerine, onları partinin ve solun dış düşmanları tarafından (başta İsrail olmak üzere) organize edilen dış kaynaklı bir saldırı olarak yorumlamasına yol açmıştır.

Corbyn döneminde zirveye ulaşan İşçi Partisi içindeki Filistinle ilgili ideolojik çekişme, onun liderlikten ayrılmasıyla ortadan kalkmadı. Aksine, bu çekişme partinin yeni lideri seçilen Keir Starmer'la farklı bir boyuta taşındı. İsrail'in 7 Ekim 2023'ün ardından gelen Gazze saldırıları, Starmer'ı bir seçim yapmaya zorladı. Ya parti tabanını, Müslüman seçmenleri ve sol kanadı dinleyerek ateşkes çağrısı yapacak ve İsrail'i eleştirecek ya da iktidara hazır lider imajını korumak adına Muhafazakar hükümetin ve ABD'nin pozisyonuna yakın duracaktı. Starmer, tüm çağrılara rağmen tercihini Muhafazakar hükümet ve ABD tarafında yer almakla yaptı ve İsrail'in kendini savunma hakkı olduğunu açıkça savundu. Bu duruş, İsrail'in Gazze'ye elektrik ve su vermeme hakkını onayladığı oldukça tartışmalı bir LBC radyo röportajında daha da belirginleşti (McShane, 2023). Daha sonra sözlerine açıklık getirmiş olsa da, Filistinlilerin acılarına karşı duyarsız olduğu izlenimi artık oluşmuştu ve bu durum, önemli bir parti içi isyanı tetikledi. Özellikle Müslüman nüfusun yoğun olduğu bölgelerdeki onlarca İşçi Partili meclis üyesi protesto amacıyla istifa etti. Kasım 2023'teki bir parlamento oylamasında ise 56 İşçi Partisi milletvekili parti disiplinini hiçe sayarak ateşkesi

destekledi. Bu durum, 10 gölge kabine üyesinin (partinin potansiyel bakanları) görevden alınmasıyla sonuçlandı (Adu - Stacey, 2023). Starmer'ın bu otoriter hamlesi, Corbyn döneminde muhalefette olan Blairci pragmatizmin artık partinin ana çizgisi haline geldiğini gösterirken, bu durum aynı zamanda Corbyn dönemindeki bölünmelerin ne kadar derinde yattığını ve lider değişikliğine rağmen hala partiyi tanımlayan ana fay hattı olduğunu ortaya koymaktadır.

2024'ün başlarında Gazze'deki insani felaket ağırlaşırken, partinin resmî tutumu da temkinli bir şekilde değişmeye başladı. Parti, önce savunduğu “insani koridorlar” fikrinden, “kalıcı ve sürdürülebilir bir ateşkes” çağrısı yapma noktasına geldi (Francis - Zeffman, 2024). Ancak sol kanattaki Filistin destekçileri, bu “sürdürülebilir bir ateşkes” ifadesini kasıtlı olarak muğlak olmakla eleştirdi. Aslında İşçi Partisi'nin stratejisi yaklaşan genel seçimler öncesinde pragmatist bir yaklaşımla merkez zemini sağlamaktı. Her ne kadar Müslüman seçmenler ve Filistin yanlısı gruplar arasında önemli destek kayıpları gözlemlense de (Adu, 2024), Temmuz 2024'teki genel seçim İşçi Partisi'nin zaferiyle sonuçlandı. İşçi Partisi'nin iktidara geçişi, Filistin politikasında radikal bir değişim getirmedi. Başbakan Starmer'ın hükümeti, muhalefetteki temkinli çizgisini devam ettirerek Batılı müttefiklerle uyumlu kaldı. 2025'e gelindiğinde hükümet, insani yardımları artırsa da, parti solunun ve insan hakları örgütlerinin ana talebi olan İsrail'e yönelik silah satışını durdurma gibi somut adımlardan kaçındı (Amnesty International UK, 2025). Böylece Starmer, Corbyn'in başaramadığı şeyi başarmış, yani partiyi iktidara taşımış, ancak bunu tam da Corbyn'in temsil ettiği ideolojik duruşu ve parti tabanının önemli bir kesiminin taleplerini tasfiye ederek yapmıştır.

Eylül 2025'te hükümetin Filistin'i tanıma kararı ve Londra'da Filistin elçiliği açması, partinin iktidara geldiği ilk dönemlerdeki temkinli duruşuyla çelişkili görünse de, bu kararın kronolojik olarak taban baskısı, Avrupa'daki eş zamanlı tanıma dalgası ve iki devletli çözümü yeniden canlandırma yönündeki stratejik hesaplamaların birikimi sonucu ortaya çıktığına dikkat edilmelidir. Starmer liderliğinin merkezci ve Atlantikçi eğilimleri korunurken alınan bu adım, salt etik bir dönüşten ziyade, Batılı müttefikleriyle ilişkileri zedelemeyen İsrail üzerinde diplomatik baskı kurup müzakere zeminini zorlamayı amaçlayan bir yeniden konumlanma olarak okunabilir. Ayrıca tanımanın zamanlaması ve eşlik eden diplomatik mekanizmalar, Filistin kurumlarına uluslararası meşruiyet kazandırırken bu yeni meşruiyetin gelişimi ve yönelimi üzerinde İngiltere ve diğer Batılı aktörlerin belirli etkilerinin sürdürülmesine imkân tanımaktadır. Bu bakımdan karar, hem sol içindeki anti-empyralist taleplerin bir kısmını “sembolik” olarak karşılamak hem de hükümetin içerideki baskıları yönetirken dış politikada stratejik alan açmak için tasarlanmış çok katmanlı bir siyasî hamle olarak değerlendirilmelidir. Sonuç olarak tanıma pratiği, solun dayanışma söyleminin ötesinde kurumsal çıkarlar ve jeopolitik hesaplarla iç içe geçmiş olduğunu göstermekte ve makalenin temel iddiasını güçlendiren zengin bir örneklem sunmaktadır.

3. Seküler Dayanışmanın Sömürgeci Mirası: Solun Temsil Krizi ve Oryantalist Paradoks

Solun Filistin'le dayanışması güçlü ideolojik temeller üzerine kurulu olsa da eleştiriler, solun tutarlılığını ve temsil iddiasını zayıflatan bir dizi derin çelişkiye işaret etmektedir. Bu eleştirileri özellikle dikkate değer kılan ise önemli bir kısmının bizzat solun kendi içinden,

yani solcu teorisyen, aktivist ve aydınlar tarafından dile getirilmesidir. Bu bölüm, solun Filistin dayanışmasındaki sorunları iki temel teorik eksenle ele alacaktır. İlk olarak Talal Asad'ın sekülerizm eleştirisi üzerinden (Asad, 2003) solun "Siyasal İslam" gibi karmaşık olguları anlamadaki epistemolojik yetersizliği ve bunun yarattığı "çifte standart" tartışılacaktır. İkinci olarak ise Edward Said, Gayatri Spivak ve Frantz Fanon'un post-kolonyal perspektifinden yola çıkılarak solun "Filistinliler adına konuşma" eyleminin nasıl farkında olmadan Oryantalist bir temsil hiyerarşisini ve sömürgeci bir şiddeti yeniden ürettiği analiz edilecektir.

Solun Filistin siyasetine yöneltilen en yaygın eleştiri, Paul Kelemen'in (Kelemen, 2012) "seçici öfke" olarak adlandırdığı çifte standart suçlamasıdır. Söz konusu suçlama, farklı siyasî pozisyonlardaki aktörler tarafından dile getirilmektedir. Kelemen'in aktardığı iki örnek bu durumu açıkça göstermektedir. İlk örnekte Kelemen, İşçi Partisi eski genel başkan yardımcısı Denis Healey'nin, delegeleri 1982'de eş zamanlı olarak yaşanan Kuzey Suriye'deki Hama katliamını görmezden gelip dikkatlerini İsrail'in Beyrut'u kuşatmasına yoğunlaştırdıkları için azarladığını aktarır. İkinci örnekte ise Kelemen, gazeteci Nick Cohen'in sola yönelttiği şu soruya yer verir: "Neden Çin, Sudan, Zimbabve, Kongo veya Kuzey Kore değil de Filistin liberal-sol için bir dava haline geliyor?" (Kelemen, 2012, 185). Lord Robert Winston da 2018'de BBC Radio 4'e katıldığı bir programda tam olarak bu noktayı yineler ve solun güvenilirliğinin zedelenme nedenini, "sürekli olarak tek bir ülkeyi, İsrail'i seçip ayırması ve demokratik olmayan ülkelerde olup biten her şeyi görmezden gelmesine" bağlar (Philo - Berry, 2019a, 35-36). Buna karşılık, bu dayanışmanın savunucuları, bizzat çifte standart mantığıyla diyaloga girerek bu suçlamayı reddetme eğilimindedir. Bu savunma genellikle, IHRA (The International Holocaust Remembrance Alliance)¹² antisemitizm tanımının "çifte standart uygulama" maddesiyle bir hesaplaşma niteliği taşır. Örneğin, Siyonist karşıtı akademisyenlerden biri olan David Miller, yerleşimci-sömürgecilik teorisini kullanarak bu suçlamayı çürütmeye çalışır. Ona göre İsrail'i yerleşimci-sömürgeci olarak tanımlamak, onu şeytanlaştırmak değil, aksine tarihsel bir kategoriye yerleştirmektir. Bu perspektif, tartışmanın odağını "Neden sadece İsrail?" sorusundan uzaklaştırır. Bunun yerine İsrail'i, Kuzey İrlanda, Cezayir veya Güney Afrika gibi diğer tarihsel yerleşimci-sömürgecilik vakalarıyla karşılaştırılabilir analitik bir çerçeveye oturtarak onun "özel" olduğu iddiasını reddeder (Miller, 2019, 169).

Eleştirmenler, bu çifte standart iddialarının aslında daha derin entelektüel ve ahlakî zaafıların bir belirtisi olduğunu öne sürmektedir. Bu durum, özellikle solun Siyasal İslam'la kurduğu ilişkide belirginleşmektedir (Shabana, 2022, 20). Buna göre, solun Siyasal İslam gibi bazı karmaşık siyasî olguları anlamak için kullandığı entelektüel araçların sığ olduğu vurgulanır. Bu sığlık, kökenlerini büyük ölçüde Marx'ın dinî bir üstyapı kurumu olarak gören materyalist analizinden (Marx, 1843/2009) ve Habermas'ın dinî iddiaları kamusal alanda rasyonel bir dile tercüme etme gerekliliğinden (Habermas, 1984) alan seküler bir dünya görüşünün doğal bir sonucudur. Bu durumu, Foucault'nun *Deliliğin Tarihi* (History of Madness) adlı eserinde analiz ettiği "Büyük Kapatılma" (The Great Confinement) kavramı üzerinden okumak mümkündür. Foucault, modern aklın kendi otoritesini, onun karşısında yer alan deliliği susturarak onu irrasyonel ilan edip tecrit ederek kurduğunu belirtir (Foucault, 2006, 52). Bu teorik çerçeve, solun sekülerizminin işleyişine ışık tutmaktadır.

¹² Uluslararası Holokost Anma İttifakı.

Tıpkı Aydınlanma aklının, deliliği dışlayarak kendini norm olarak inşa etmesi gibi, sekülerizm de dinî olanı irrasyonel veya tehlikeli bir alan olarak kodlayıp kamusal müzakerenin dışına itmekte ve böylece parti içindeki makbul sınırları korumaktadır. İşte bu dışlama pratiği, solun Siyasal İslam'ı analiz ederken körleşmesine neden olan analitik bir çıkmaz yaratır. Bu analitik çıkmazın kökenlerini kavrayabilmek için Batılı entelektüel aklın soykütüğüne inmek gerekir. Buna göre, Batılı entelektüel kimlik tarihsel olarak kiliseye ve dine karşı verilen bir güç mücadelesi içinde inşa edilmiş, meşruiyetini salt dinden arındırılmış, seküler bir akıl tekeli üzerinden kurmuştur (Tekin, 2004, 166-167). Kendi ontolojik varlığını dinin tasfiyesi üzerine temellendiren bu seküler aydın formasyonu, bugün Siyasal İslam veya Filistin direnişindeki dini motiflerle karşılaştığında kendi tarihsel reflekslerini bilinçsizce yeniden üretmektedir. Bu durum, kısmen sosyolojinin dinin özerk sembolik gücünü tarihsel olarak ihmal etmesinden kaynaklanmaktadır. Max Weber'in gözlemlediği gibi, dinî dünya görüşleri, maddi çıkarlara indirgenemeyecek belirgin bir yaşam tarzı üretir (Weber, 1978). Anlamı yalnızca bu dünyada arayan sol düşünce, Siyasal İslam'ı maskeli bir sınıf mücadelesi olarak ele almakla onun teolojik dünya kurma kapasitesini, yani ona ekonomik şikayetlerin ötesinde inananlar arasında harekete geçirici bir güç veren şeyi, görmezden gelir.

Solu çözülmesi imkânsız bir açmaza sürükleyen teorik yetersizlik, Sosyalist İşçi Partisi'nin (SWP) 1992'de ortaya attığı şu kritik soruda vücut bulur: "Siyasal İslam faşist bir tehdit mi, yoksa yoksulların sesi mi?" Dinî ya sadece "ideoloji" (faşist tehdit) ya da sadece "ekonomik tepki" (yoksulların sesi) olarak gören bu soru, o dönemde cevapsız bırakılmıştır (Shabana, 2022, 19). Teorik araçlarının yetersizliği nedeniyle solun bu soru karşısında yaşadığı donma hali, teorisyen Chris Harman'ın "aporia" olarak tanımladığı kaçınılmaz çıkmaza yol açar. Harman'a göre bir sosyalist kimliğiyle "İslamcılara karşı devleti destekleyemeyiz", çünkü bu, "İslamcıların solu zalim devletin işbirlikçisi olarak damgalamasına ve onu halk nezdinde itibarsızlaştırmasına olanak tanır." Ancak aynı zamanda "İslamcılar da destekleyemeyiz", çünkü bu, "bir baskı rejiminin diğerine dönüşmesini istemek gibi olurdu." (Harman, 1994, 24). Bu durum, eleştirmenlerin çağdaş sol antisemitizminin temel paradoksu olarak tanımladığı şeye neden olur. David Hirsh'e göre bu, "kendilerinin güçlü bir şekilde antisemitizm karşıtı olduğuna inanan insanlar arasındaki bir antisemitizmdir" ve kendilerini "ırkçılık karşıtı ve demokratik" olarak gören sosyal çevrelerde gelişmektedir (Hirsh, 2018, 1). Hirsh'in paradoks olarak tanımladığı bu durumu en çarpıcı şekilde görselleştiren kanıt ise Dave Rich'ten gelir. Rich, Jeremy Corbyn'in 2016'daki 1 Mayıs kutlamasında antisemitizme karşı bir konuşma yaparken, dinleyicileri arasında devlet destekli antisemitizmin mimarlarından Joseph Stalin'in posterlerinin taşındığına dikkat çeker. Rich'e göre bu tablo, solun kendi içindeki antisemitizmi görmesini engelleyen derin bir tarihsel hafıza kaybının ve siyasî cehaletin göstergesidir (Rich, 2021, 329).

Solun teorik çerçevesi ile pratik uygulamaları arasında gözlemlenen kırılma, en belirgin şekilde değerler ve kurduğu ittifaklar ekseninde ortaya çıkmaktadır. Solun deklare ettiği ahlakî ilkeler, siyasî çıkarlar doğrultusunda kurulan ittifaklarla sınılandığında, bu durum çoğu zaman bir tutarsızlık üretmektedir. Bunun en bariz örneklerinden biri, İslamofobiye karşı sergilenen kayıtsızlıktır. Harris'in gözlemine göre, radikal soldaki göçmen dayanışma grupları arasında İslamofobi kavramı neredeyse hiç kullanılmamaktadır (Harris, 2025, 89).

Bu durumun temelinde, tüm toplumsal sorunları sadece ekonomik temele indirgeyen bir bakış açısı ile solun kendi seküler ve Batılı kültürel normlarını evrensel sanma yanılışı yatar. İşte bu teorik körlükler, pratikte kırılğan ittifaklar doğurur. Öyle ki, ittifakın bir parçası olan "çarşaf giymiş Müslüman bir kadının" varlığı bile bu ittifakı anında gerilim altına sokmaya yeter (Harris, 2025, 90). Bu, ittifakın ne kadar şartlı ve yüzeysel olduğunun, sadece "makbul Müslümanlar"ı kapsadığının bir kanıtıdır. Makbul Müslüman, solun seküler normlarına bir tehdit olarak algılanmayan, kamusal alanda aşırı görünür olmayan ve kutsallarına yönelik hakaretleri ifade özgürlüğü adına tolere etmesi beklenen kişidir (Asad, 2009). Kutsallara yönelik bu saldırıların ifade özgürlüğü kalkarıyla meşrulaştırılması, solun İslamofobiyi bir ırkçılık biçimi olarak tanımaktaki isteksizliğiyle doğrudan bağlantılıdır. Dini salt gönüllü bir tercih sayıp "İslam'ın bir ırk olmadığı" savunmasına sığınmak, meseleyi teolojik bir tartışmaya indirger (Babacan, 2023, 598). Oysa solun ırkçılığı biyolojiyle sınırlayan bu epistemik körlüğü, Müslümanların kültürel ve fenotipik kodlarla ırksallaştırıldığı gerçeğini gizleyerek sömürgeci dışlama pratiklerinin üzerini örter.

Müslüman özneyi belirli kültürel kalıplara sıkıştırarak ırksallaştırarak bu dışlayıcı tutum, sol siyasette kendini seçici dayanışma pratikleri olarak göstermektedir. Sosyolog Elizabeth Shakman Hurd'un da işaret ettiği gibi, Batı'nın ilerici siyasetinin temelinde yatan bu seçicilik, aslında "Protestan seküler" bir mantığın ürünüdür (Hurd, 2015; Hurd, 2025). Burada din, yalnızca özelleştirildiğinde ve kamusal otoriteden arındırıldığında hoşgörüyle karşılanmaktadır. Talal Asad'ın da işaret ettiği gibi bu, seküler kavramının kendisinin tarafsız olmadığını, aksine belirli bir Hristiyanlık sonrası tarihsel formasyondan doğduğunu gösteren kusursuz bir örnektir (Asad, 2003, 21-66). Esasen bu, Protestan Hristiyan inanç anlayışlarından bilinçsizce türetilen bir standarttır. Dolayısıyla, Müslüman özne, meşru bir siyasî aktör olarak tanınmak için bu Protestanlaştırılmış dindarlık modeline uymalıdır. Nitekim dinin kamusal ve politik alandan soyutlanarak salt bir vicdan meselesine indirgenmesi dayatması, İslam dünyasındaki hareketlerin Batılı modernleşme paradigmasıyla yaşadığı yapısal doku uyumsuzluğunun ve krizin en temel nedenlerinden biridir (Aydınalp, 2016, 203-204). Benzer şekilde, bu seçicilik uluslararası dayanışma pratiklerine de yansır. Sol, anti-emperyalist mücadelelerinde bile kendi ideolojik beklentilerine uyan "makbul Müslümanlar"ı destekler. Örneğin, Filistin direnişi içindeki seküler ve Marksist gruplara (Filistin Halk Kurtuluş Cephesi gibi) gösterilen sempati, aynı direnişin Hamas gibi İslamî referanslara sahip unsurlarına gelince yerini çoğu zaman bir rahatsızlığa veya gerici damgalamasına bırakır. Bu durum, dayanışmanın evrensel bir ilke değil, solun kendi seküler dünya görüşüyle uyumlu bulduğu aktörlerle sınırlı, şartlı bir eylem olduğunu gösterir (Dabashi, 2011).

Sol içerisindeki tarihsel gerilimler ve teorik ayrışmalar, Ekim 2023'ten itibaren başlayan İsrail'in Gazze saldırıları ile birlikte Batı solunun kendi içindeki fay hatlarını geri döndürülemez bir şekilde kırarak derin bir temsil krizine dönüştü. Sol görüşe sahip yüzbinlerce kişi, Londra ve diğer şehirlerde ateşkes ve işgalin sona ermesi talebiyle sürekli yürüyüşler düzenlerken, Keir Starmer liderliğindeki İşçi Partisi İsrail'in kendini savunma hakkına açık bir destek söylemini önceliklendirdi ve başlangıçta acil bir ateşkes çağrısında bulunmayı reddetti. Bu durum, birçok milletvekili için içinden çıkılmaz bir durum yarattı. Parti tabanının taleplerini dile getirenler, hızlı bir disiplin cezasıyla karşı karşıya kaldı. Örneğin, milletvekili Andy McDonald, bir mitingde "Ta ki tüm halklar, İsraililer ve

Filistinliler, nehir ve deniz arasında barış içinde özgürce yaşayabilene kadar” dediği için antisemitist olarak görüldü ve parti yönetimi tarafından partiden uzaklaştırıldı (Patrick, 2023). Soruşturma sonunda, McDonald’ın parti tüzüğüne aykırı bir davranışta bulunmadığına karar verilerek üyeliği yeniden aktifleştirildi. Yaşananların ardından bir özür yayınlayan McDonald, “Niyetim asla kimseye sıkıntı veya ızdırap verecek kelimeler kullanmak değildi ve verdiğim acı ve incinmeden dolayı çok üzgünüm. Bu nedenle, bu ifadeyi (nehirden denize) bir daha kullanmayacağım” dedi (Manning, 2024). Bu olay, Filistin konusunda tabanla uyum sağlamanın, kariyeri bitiren bir risk olduğunu ortaya koymaktadır. Dahası, Starmer liderliğindeki İşçi Partisi’nin ve genel olarak Batı solunun Filistin dayanışması pratiğindeki derin çelişkileri ve güç dinamiklerini gözler önüne seren sembolik vakalardan biridir.

İşçi Partisi’nde yaşanan siyasi krizler, partinin kuruluşundan miras kalan ve hiç çözülememiş tarihsel bir gerilimin modern yansımalarıdır. Tarihçi Rhiannon Vickers bu temel çatışmayı, partinin bir yandan uluslararası işçi sınıfı dayanışması ilkesi ile diğer yandan İngiltere’nin devam ettiği düşünülen imparatorluk rolüne olan inancı arasında kalması olarak tanımlar (Vickers, 2003, 8). Bu ikilem, Parti’nin sömürgecilik ve özellikle de İngiltere mandası altındaki Filistin’e yönelik politikasını her zaman kafa karıştırıcı ve tutarsız kılmıştır. Söz konusu tutarsızlık, Parti’nin 1974-1979 yıllarında iktidardayken tek taraflı nükleer silahsızlanmayı reddedip İngiltere’nin küresel aktör olma iddiasından vazgeçmemesinde de kendini göstermiş ve bu miras günümüze kadar taşınmıştır (Vickers, 2011, 14). Bu köklü çelişkinin on yıllardır bir arada barınabilmesini sağlayan şey ise sosyalizm kavramının kendisinin bir "birleştirici mit" olarak kullanılmasına izin veren muğlak yapısıdır (Thorpe, 2015, 310). Bu mit, partinin bir yandan aktivistlere ilham veren radikal bir imaj çizmesine, diğer yandan bu imajla sürekli çelişen pragmatik adımlar atmasına olanak tanımıştır. İşte bu tarihsel ikiyüzlülük ve sömürgeci geçmişten miras kalan üstenci tavrı, bugün solun Filistin’i anlama ve temsil etme iddiasında yeniden karşımıza çıkmaktadır.

Entelektüel alanda belirginleşen zaaf lar ve ideolojik çelişkiler, sol siyasetin yalnızca soyut problemleri olarak okunmamalıdır. Bunlar, dayanışma eyleminin bizatihi kendisi, özellikle de solun Filistin halkını temsil etme ve onlar adına konuşma iddiası üzerinde de önemli etkilere sahiptir. Öne çıkan temel meselelerden biri, temsil ile gerçek arasındaki kritik kopukluktur. Bu, Batı akademisinde üretilen ve Filistin hakkında konuşan sol teorinin, emperyal şiddetin ve mücadelenin yaşandığı Filistin’deki halk hareketlerinin somut gerçeklerinden, ihtiyaçlarından ve pratiklerinden beslenmeyi bırakıp onlardan tamamen kopmasıdır. Böylece Filistin davası, Filistinlilerin özgürlüğü için bir mücadele olmaktan çıkar. Bunun yerine, Batılı sol entelektüellerin kendi akademik ve siyasî çevrelerinde yürüttükleri mücadele için kullanışlı bir sermayeye dönüşür (Ajl, 2024, 613). Bu mücadelede amaç, artık Filistin’in kurtuluşuna hizmet etmek değil, Batı’daki kurumlar içinde kimin daha radikal, daha ilkeli veya daha doğru pozisyonda olduğunu ispatlamaktır. Sonuç olarak teori pratikten kopar ve bu durum, ironik bir biçimde, Batılı sol aydınlar topluluğunun (entelijansiya) oluşumuna zemin hazırlar (Ajl, 2024, 620). Bu aydınlar topluluğu, sömürgeciliğe karşı olduğunu iddia ederken, Filistinliyi medenileştirilmesi gereken bir özne olarak konumlandırarak farkında olmadan tam da eleştirdiği o emperyalist ve tepeden inmece ve üstenci oryantalist zihniyeti yeniden üretir.

Filistinli özneyi belirli bir direniş kalıbına sokmayı hedefleyen medenileştirme misyonu, postkolonyal teorinin "epistemik şiddet" (Spivak, 1988) kavramıyla tanımladığı durumun belirgin bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Burada, Edward Said'in Oryantalizm analizinde ortaya koyduğu temel iktidar pratiği (Said, 1978), sol-seküler bir formda yeniden üretilmektedir: Batılı entelektüel, Doğu adına konuşma, onu tanımlama ve nihayetinde yönetme yetkisini kendinde bulur. Filistinli öznenin direnişinin hangi biçimlerinin meşru olduğuna karar verme eylemi, onu belirli bir epistemik çerçeveye hapsedmenin ve bu çerçevenin dışında kalan her türlü ifadeyi sessizleştirmenin bir aracı haline gelir. Dolayısıyla, Batılı entelektüelin temsil etme iddiası, madunun sesini duyurmaktan çok onu bastırma ve çarpıtma paradoksal bir mekanizmaya dönüşür (Spivak, 1988a, 280-281). Bu epistemik şiddetin yarattığı etki, yalnızca bir sesin bastırılmasıyla sınırlı kalmaz, aynı zamanda Frantz Fanon'un sömürgecilik altında teşhis ettiği ve salt ekonomik sömürüye indirgenemeyecek olan "ontolojik yabancılaşmayı" da derinleştirir (Fanon, 1986, 12-13). Sol entelijansiya, Filistinliyi kendi kültürel ve tarihsel gerçekliğinden koparıp doğru ve kabul edilebilir bir direniş kalıbına sokmaya çalıştığında, aslında onun otantik benliğini ve varoluşsal mücadelesini tanımayı reddederek sömürgecinin bu yabancılaştırıcı şiddetini devam ettirmiş olur.

Temsil krizi, sadece Filistinliler gibi uzaktaki öznelere sınırlı kalmayıp, solun kendi toplumundaki azınlık toplulukları tarafından da şiddetli bir şekilde hissedilmekte ve sürekli tekrarlanan bir dışlama ve yanlış tanıma (misrecognition) örüntüsünü ortaya çıkarmaktadır. Bu örüntünün somut bir örneği, Scarlet Harris'in İngiltere solu üzerine yaptığı çalışma için görüştüğü Alisha adlı savaşı karşıtı olan ve anti-ırkçılık temelli toplumsal hareketlerde aktif rol alan Müslüman aktivistin tanıklığında açıkça görülmektedir. Alisha'nın tanıklığına göre sol, Müslümanlarla yalnızca belirli kampanyalar süresince iş birliği yapmakta, bu hedeflere ulaştığında ise onlarla kurulan bağı devam ettirmeyerek kalıcı bir ortaklıktan kaçınmaktadır (Harris, 2025, 92). Bu durum, azınlıkların kendi sesleriyle ve kendi şartlarıyla değil, ancak solun stratejik çıkarlarına hizmet ettiği ölçüde temsil edildiği bir güç asimetrisini ortaya koyar. Nitekim Thorpe'un vurguladığı gibi, İngiliz solu, tarih boyunca etnik azınlıklardan aldığı faydanın çok daha azını onlara geri vermiştir (Thorpe, 2015, 308).

Solun Filistinliler veya azınlıklar gibi grupları temsil ederken sergilediği sorunlu tutum, yakın zamanda ortaya çıkmış bir hata veya bir sapma olarak görülmemelidir. Aksine bu durumun kökeni, solun tarihsel mirasında yer alan ve desteklediği topluluklar adına karar verme hakkını kendinde gören vesayetçi bir bakış açısına dayanmaktadır. 19. yüzyıl sonlarında kurulan ve İngiltere İşçi Partisi'nin entelektüel temelini atan Fabian Derneği'nin, Batı dışı halkları "yetişkin olmayan ırklar" olarak tanımlayıp onlara vesayet etmeyi bir görev sayması, bu halkları pasif ve Batı'nın denetimine muhtaç gören sömürgeci ve elitist bir dünya görüşünü mükemmel bir şekilde yansıtmaktadır (Vickers, 2003, 39). Bu bakış açısı, bugünün "seçici öfkesi", "şartlı ittifakları" ve "teorik kopukluğu" içinde varlığını sürdürerek, solun anti-emperyalist iddiasına rağmen, en temelinde Oryentalist ve sömürgeci bir temsil mantığını yeniden ürettiğini göstermektedir.

Tarihsel kökenleri olan bu vesayetçi miras, çağdaş solun Filistin dayanışmasını şartlı bir desteğe dönüştürmektedir. Joseph Massad, bu durumu "İslam'ı liberalizm içinde kurtarma" projesi olarak tanımlar. Buna göre Batılı sol, Filistinlilerle dayanışma göstermeden önce

onların Batılı ilerici normlara (sekülerizm, liberalizm, belirli bir feminizm anlayışı vb.) uymasını talep eder (Massad, 2015, 3). Din sosyolojisi literatüründe Batı'nın göçmen ve azınlıklara yönelik din politikaları incelenirken sıklıkla vurgulandığı üzere, bu tavır aslında İslam'ı Batılı demokratik değerler ve seküler rejimlerle uyuşacak şekilde ıslah etmeyi amaçlayan kurumsal bir ılımlı/makbul Müslüman oluşturma projesinin sol siyasetteki yansımasıdır (Bodur, 2008, 17-18). Nitekim Avrupa'nın sözde çokkültürlü yapısında azınlıklara dayatılan Avro-İslam projesi de entegrasyon kılıfı ardında işleyen asimilasyoncu bir din mühendisliği girişimi niteliği taşımaktadır. Böylelikle Müslümanları kendi asli değerlerinden arındırarak Batılı seküler normlara koşulsuz itaate zorlamaktadır (Perşembe, 2006, 12). Dahası bu asimilasyoncu vizyon, Avrupa'daki Müslüman varlığını kendi teolojik ve tarihsel köklerinden tamamen yalıtılmış, manipülasyona açık salt kültürel bir kimlik projesi formunda yeniden tasarlamayı hedeflemektedir (Ağçoban, 2021, 1089). Müslüman özneyi ontolojik köklerinden koparıp ehliileştirmeyi amaçlayan bu mühendislik aklı, Avrupa'ya özgü yerel bir asimilasyon çabasının yanısıra Batı'nın kendi normlarını küresel bir tahakküm aracına dönüştürme refleksinin yapısal bir parçasıdır.

Batılı solun inşa ettiği bu şartlı dayanışma, Filistinlilerin kendi kaderini tayin hakkına koşulsuz bir destek olmaktan çıkar ve Batılı solun kendi kimliğini ve ahlakî üstünlüğünü teyit ettiği bir alana dönüşür. Bu durumun altında yatan temel neden, solun anti-emperyalist söylemine rağmen kendi Avrupa-merkezci teorik mirasıyla yüzleşmekten kaçınmasıdır. Batı'nın seküler kimliği dahi Hristiyan teolojisinin görünmez mirası üzerine kuruludur. Nitekim bu yapı, siyasal olanı daima iyi-kötü ekseninde bölen bir tür teopolitik düalizm (Bolat - Kurt, 2024, 164) üretmek için Arap (ve dolayısıyla Filistinli) figürünü sürekli bir "öteki" olarak inşa eder (Anidjar, 2003, xxv). Dahası bu ötekileştirme pratiği, kökleri 19. yüzyıl İngiliz emperyalizmine kadar uzanan Hristiyan Siyonizminin teo-politik hedefleriyle iç içe geçerek Batı'nın seküler ve nesnel olma iddialarını temelden çürütmektedir. Öyle ki, Batı siyasetinin kılcal damarlarına nüfuz eden bu dinsel fanatizm, İsrail'in yayılmacı politikalarını ahir zaman anlatısına dayalı bir zorunluluk kisvesiyle meşrulaştırmakta ve Filistin halkının en temel haklarını yok sayan kurumsal bir stratejiye dönüşmektedir (Albayrak, 2019, 150, 164).

Seküler dayanışmanın temel paradoksu, Batılı solun kendi Avrupa-merkezci teorik mirasıyla kurduğu çelişkili ilişkide yatmaktadır. Bu teorik miras nedeniyle Batılı sol, Filistin direnişini, özellikle de İslamî referanslar içerdiğinde, kendi ilerleme ve aydınlanma anlatısına bir tehdit olarak görme eğilimindedir. Batı solundaki belirli bir entelektüel kesimin, Filistin kurtuluşunun Batı'nın seküler ve ilerici normlarına uymasını talep etmesi salt teorik bir kopukluk değildir; bu aynı zamanda literatürde sıklıkla eleştirilen "seküler fundamentalizm" (Kirman, 2008) tutumunun karakteristik bir yansımasıdır. Dinin yalnızca gerici siyasetin taşıyıcısı olduğu yönündeki bu seküler ısrar, onları İslamî paradigmalara yürütülen meşru özgürlük mücadelelerini anlama kapasitesinden mahrum bırakır (Mahmood, 2015). Sonuçta dayanışma, Filistin'in özgürleşme ufkunu genişletmek yerine daraltan ve onları bir kez daha Batı'nın kurtarıcı rolü üstlendiği bir senaryonun nesnelere haline getiren bir araca dönüşmektedir.

Sonuç

Bu makale, Foucaultcu bir soykütük analizi yoluyla, Batı solunun Filistin dayanışmasının basit ve doğrusal bir destek anlatısı olmadığını, aksine tarihsel kopuşlar ve ideolojik

paradokslarla dolu diyalektik bir süreç olduğunu iddia etmektedir. Bu çerçevede, İngiliz solunun erken dönem Siyonist görüşlerinden 1967 sonrası dönemde Filistin'i anti-emperyalist kimliğinin temel taşı olarak benimsemesine kadar geçirdiği dönüşümün izini sürmektedir. Bu dönüşüm, Filistin'in küresel sol içerisindeki sembolik statüsünü pekiştirirken, aynı zamanda İşçi Partisi örneğinde görüldüğü gibi köklü iç çelişkileri de ortaya çıkarmaktadır. Nitekim partideki çatışmalar, Filistin davasının yalnızca bir dış politika meselesi olmadığını, bizzat Batı solunun kendi kimliği ve sınırları üzerinde yürütülen bir mücadele alanına dönüştüğünü kanıtlamaktadır. Bu mücadele, antisemitizm iddialarının stratejik bir araca dönüştürülmesinden kurulan ittifakların dönemsel çıkarlara hizmet etmesine kadar uzanan derin gerilimlerle şekillenmektedir.

Makalenin ortaya koyduğu temel bulgu, tüm bu gerilimlerin ardında yatan yapısal sorunun, Batı solunun anti-emperyalist söylemi ile yüzleşmekten kaçındığı kendi sömürgeci mirası arasındaki derin yarılma olduğudur. Bu miras, kendini derin bir temsil krizinde göstermektedir. Batı sol aydınlar, Filistinliler adına konuşma eylemiyle, sıklıkla karşı çıktığını iddia ettiği Oryantalist bir güç dinamiğini yeniden üretir. Onlara kendi seküler, ilerici koşullarını dayatarak Batılı bir direniş modeline uymalarını talep ederken, aslında bir "epistemik şiddet" uygulamaktadır. Bu tavır, hangi direniş biçimlerinin meşru olduğuna karar vererek Filistinli öznenin otantikliğini ve kendi kaderini tayin etme iradesini tanımayı reddeder ve onu, kendi seküler kurtuluş projesinin nesnesi haline getirir. Böylece Batı solu, anti-emperyalist bir ideolojiye sahip olduğunu iddia ederken, sömürgecinin en temel eylemini, yani medenileştirme misyonunu ve vesayetçi tavrını tekrar ederek en temel iddiasıyla çelişir.

Söz konusu temsil krizi, Batı solunun seküler siyasî geleneğinin, Batı dışı mücadelelerdeki dinî kimliği anlama konusunda belirgin bir entelektüel yetersizlik sergilemektedir. Avrupa merkezci sol, alışık olduğu seküler analiz kalıplarıyla dinî olguları anlamlandıramadığı için onu ya basit bir ekonomik soruna ya da ideolojik bir tehdide indirgemektedir. Bu indirgemeci yaklaşım, Filistin direnişinin tarihsel ve toplumsal dokusunda merkezi bir yer tutan dini-politik tezahürlerin sistematik olarak yanlış teşhis edilmesine yol açmaktadır. Burada sorun, Batı solunun Filistin toplumunun çoğulcu yapısını (Hristiyan ve Müslüman unsurlar) göz ardı etmesinden ziyade; direnişin teolojik referanslar barındıran kanatlarını, seküler ilerlemeci anlatının dışında kaldıkları gerekçesiyle gerici veya irrasyonel olarak yaftalamasıdır. Bu bağlamda Filistin davası, Batı solunun en yüce adalet idealleri ile en derin entelektüel ve tarihsel çelişkilerinin kesiştiği bir odak noktası haline gelmektedir. Batı solu, bu iç krizle yüzleşip kendi dayanışma çerçevelerini sömürgecilikten arındırana kadar Filistin'e verdiği destek kendi Oryantalist paradoksu içinde sıkışıp kalmaya devam edecektir.

Kaynakça | References

- Ackerman, Gary A. - Bale, Jeffrey M. "The Potential for Collaboration between Islamists and Western Left-Wing Extremists: A Theoretical and Empirical Introduction". *Dynamics of Asymmetric Conflict* 5/3 (2012), 151-171.
<https://doi.org/10.1080/17467586.2012.745197>
- Adu, Aletha. "British Muslims Losing Trust in Labour over Its Handling of Israel-Gaza War". *The Guardian* (2024). <https://www.theguardian.com/politics/2024/feb/05/british-muslims-losing-trust-in-labour-over-its-handling-of-israel-gaza-war>
- Adu, Aletha - Stacey, Kiran. "Dozens of Labour MPs Defy Keir Starmer to Vote for Ceasefire in Gaza". *The Guardian* (2023).
<https://www.theguardian.com/politics/2023/nov/15/commons-gaza-vote-labour-defy-starmer-ceasefire-israel>
- Ağçoban, Sıddık. "Avrupa Sosyolojisi ile İslâm Teolojisi Arasında: Avrupa'da İslâm". *Erciyes Akademi* 35/3 (2021), 1075-1094. <https://doi.org/10.48070/erciyesakademi.969293>
- Ajl, Max. "Palestine and the Ends of Theory". *Middle East Critique* 33/4 (Ekim 2024), 611-634.
<https://doi.org/10.1080/19436149.2024.2404338>
- Albayrak, H. Şule. "ABD'de Hıristiyan Siyonizmi: Kökeni, İnanç Esasları ve Günümüz Amerikan Siyasetine Etkisi". *Darulfunun İlahiyat* 30/1 (2019), 141-169.
<https://doi.org/10.26650/di.2019.30.1.0011>
- Amnesty International UK. "UK: Disappointing High Court Arms to Israel Judgment 'does Not Change the Facts' of Gaza Genocide". 2025. Erişim 10 Ağustos 2025.
<https://www.amnesty.org.uk/press-releases/uk-disappointing-high-court-arms-israel-judgment-does-not-change-facts-gaza-genocide>
- Anidjar, Gil. *The Jew, the Arab: A History of the Enemy*. Stanford University Press, 2003.
- Asad, Talal. *Formations of the Secular: Christianity, Islam, Modernity*. Stanford University Press, 2003.
- Asad, Talal. "Free Speech, Blasphemy, and Secular Criticism". *Is Critique Secular? Blasphemy, Injury, and Free Speech*. ed. Talal Asad vd. 20-63. UC Berkeley: Townsend Center for the Humanities, 2009.
- Aydınalp, Halil. "İslam Dünyasında Siyasi Şiddetin Sosyolojik Unsurları". *Din ve Şiddet: Tarihi, Dini, Siyasi, Kültürel, Sosyo-Psikolojik Boyutlarıyla*. ed. Faruk Sancar. 195-226. Ankara: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Yayınları, 2016.
- Babacan, Muhammed. "Emperyalizmin Gölgesinde: Siyonizm, Yerleşimci Sömürgecilik ve Filistin Soykırımı". *İslam ve Yorum VIII II. Cilt: Dini, Siyasi ve Kültürel Boyutlarıyla Kudüs*. ed. Yusuf Batar vd. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2024.
- Babacan, Muhammed. "Neither "Islam" nor "Muslim" is a Race': Islamophobia, Racism and Freedom of Expression". *Bilimname* 49/1 (2023), 595-625.
<https://doi.org/10.28949/bilimname.1228143>
- Bastani, Aaron. "Labour's obligation to peace between Israel and Palestine starts by rejecting the IHRA examples". *Novara Media*.
<https://novaramedia.com/2018/08/17/labours-obligation-to-peace-between-israel-and-palestine-starts-by-rejecting-the-ihra-examples/>
- Bellah, Robert N. "Civil religion in America". *Journal of the American Academy of Arts and Sciences* 96/1 (1967), 1-21.

- Bodur, Hüsnü Ezber. “Türkiye-AB İlişkileri ve Din Eleştirel Bir Yaklaşım”. *KSÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi* 11 (2008), 1-30.
- Bolat, Gökhan - Kurt, Abdurrahman. “Hristiyan Teopolitiği Üzerine Bir Değerlendirme ve ‘Öteki’nin Teopolitik İnşası: ABD Örneği”. *Uludağ İlahiyat Dergisi* 33/2 (2024), 159-188. <https://doi.org/10.51447/uluid.1521873>
- Carroll, Rory - Jones, Sam. “Ireland, Spain and Norway to recognise Palestinian state | Palestine | The Guardian”. *The Guardian*. 2024. Erişim 09 Ekim 2025. <https://www.theguardian.com/world/article/2024/may/22/palestinian-state-recognition-ireland-spain-recognise-palestine>
- Casanova, Jose. *Public Religions in the Modern World*. University of Chicago Press, 1994.
- Chadwick, Vince. “Jeremy Corbyn Regrets Calling Hamas ‘Friends’”. *POLITICO*. 04 Temmuz 2016. Erişim 04 Mayıs 2025. <https://www.politico.eu/article/labour-party-leader-jeremy-corbyn-regrets-calling-hamas-friends-hezbollah-anti-semitism/>
- Dabashi, Hamid. *Brown Skin, White Masks*. Pluto Books, 2011.
- Fanon, Frantz. *Black skin, white masks*. London: Pluto Press, 1986.
- Fanon, Frantz. *The Wretched of the Earth*. çev. Constance Farrington. New York: Grove Press, 1963.
- Foucault, Michel. *History of Madness*. London: Routledge, 2006.
- Foucault, Michel. *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings 1972-1977*. New York: Pantheon Books, 1980.
- Foucault, Michel. *The History of Sexuality, Volume I: An Introduction*. New York: Pantheon Books, 1978.
- Francis, Sam - Zeffman, Henry. “Labour calls for immediate humanitarian ceasefire in Gaza for first time”. 21 Şubat 2024. Erişim 10 Eylül 2025. <https://www.bbc.com/news/uk-politics-68346129>
- Glynn, Sarah. “Muslims and the Left: An English Case Study”. *Ethnicities* 12/5 (2012), 581-602. <https://doi.org/10.1177/1468796811435315>
- Greene, Toby. *Blair, Labour, and Palestine: Conflicting Views on Middle East Peace After 9/11*. Bloomsbury Publishing, 2013.
- Gutiérrez, Gustavo. *A Theology of Liberation: History, Politics, and Salvation*. çev. Sister Caridad Inda - John Eagleson. Maryknoll: Orbis Books, 2. Basım, 1988.
- Habermas, Jürgen. *The Theory of Communicative Action, Vol. 1: Reason and the Rationalization of Society*. Boston: Beacon Press, 1984.
- Harman, Chris. *Prophet and the Proletariat: Islamic Fundamentalism, Class and Revolution*. Raws Collection, 1994.
- Harris, Scarlet. *Islamophobia, Anti_racism and the British Left*. Manchester University Press, 2025.
- Haugbolle, Sune - Olsen, Pelle Valentin. “Emergence of Palestine as a global cause”. *Middle East Critique* 32/1 (2023), 129-148. <https://doi.org/10.1080/19436149.2023.2168379>
- Heppell, Timothy. “The British Labour Party and the Antisemitism Crisis: Jeremy Corbyn and Image Repair Theory”. *The British Journal of Politics and International Relations* 23/4 (Kasım 2021), 645-662. <https://doi.org/10.1177/13691481211015920>

- Hirsh, David. "Anti-zionism and antisemitism: Cosmopolitan reflections". *The Yale Initiative for the Interdisciplinary Study of Antisemitism Working Paper Series*. ed. Charles Small. Lux Et Veritas, 2007.
- Hirsh, David. *Contemporary Left Antisemitism*. Routledge, 2018.
- Hirsh, David. "The Corbyn left: the politics of position and the politics of reason". *fathom*, 1-25.
- Home Affairs Committee. "Oral evidence: Antisemitism, HC 136". *UK Parliament*. 04 Temmuz 2016. Erişim 04 Eylül 2025.
<https://committees.parliament.uk/oralevidence/5821/html/>
- Hurd, Elizabeth Shakman. *Beyond Religious Freedom: The New Global Politics of Religion*. Princeton University Press, 2015.
- Hurd, Elizabeth Shakman. "The small space of Religion's remainder': On the precarities of the secular". *Critical Research on Religion* (2025), 1-4.
- ICJ. "Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel)". *International Court of Justice*. 2024. Erişim 09 Ekim 2025. <https://www.icj-cij.org/case/192>
- Jamieson, Kathleen Hall - Cappella, Joseph N. *Echo Chamber: Rush Limbaugh and the Conservative Media Establishment*. Oxford University Press, 2008.
- Julius, Anthony. *Trials of the Diaspora: A History of Anti-Semitism in England*. Oxford University Press, 2010.
- Kelemen, Paul. *The British left and Zionism: History of a divorce*. Manchester University Press, 2012.
- Kirman, M. Ali. "Sekülerleşme Perspektifinden Dini ve Seküler Fundamentalizmler". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 1/2 (2008), 274-291.
- Klaff, Lesley. "Jeremy Corbyn: why the British Labour Party is no longer a safe place for Jews". *International Relations and Diplomacy* 4/7 (2016), 427-433.
- Labour Party. *New Labour: because Britain deserves better*. London: Labour Party, 1997. <http://www.labour-party.org.uk/manifestos/1997/1997-labour-manifesto.shtml>.
- Le Monde. "Left-Wing French Lawmaker Suspended for Waving Palestinian Flag" (2024). https://www.lemonde.fr/en/politics/article/2024/05/28/left-wing-french-lawmaker-suspended-for-waving-palestinian-flag_6672921_6.html
- Mahmood, Saba. *Religious Difference in a Secular Age: A Minority Report*. Princeton University Press, 2015.
- Maitles, Henry. "The Left, anti-Semitism and Palestine". *Critical and Radical Social Work* 6/2 (2018), 241-245. <https://doi.org/10.1332/204986018X15321003809712>
- Manning, Jonny. "MP Regains Labour Whip after Suspension for Using Pro-Palestinian Phrase". *BBC*. 13 Mart 2024. Erişim 02 Mayıs 2025.
<https://www.bbc.com/news/articles/cv2y5x311njo>
- Marx, Karl. *Hegel'In Hukuk Felsefesinin Eleştirisi*. çev. Kenan Somer. Ankara: Sol Yayınları, 2. Basım, 1843.
- Massad, Joseph A. *Islam in Liberalism*. University of Chicago, 2015.
- McShane, Asher. "Israel 'has the Right' to Withhold Power and Water from Gaza, Says Sir Keir Starmer". *LBC*. 11 Ekim 2023. Erişim 13 Temmuz 2025.

- https://www.lbc.co.uk/article/sir-keir-starmer-hamas-terrorism-israel-defend-itself-DWzhBf_2/
- Miller, David. "A' State of Israel or 'The' State of Israel: The Politics of the IHRA Definition". *Bad News for Labour: Antisemitism, the Party and Public Belief*. ed. Greg Philo vd. 166-173. Pluto Press, 2019.
- Patrick, Lydia. "Labour MP Andy McDonald suspended over 'between the river and the sea' speech | The Independent". *Independent*. 30 Ekim 2023. Erişim 01 Mayıs 2025. <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/andy-mcdonald-suspended-labour-israel-palestine-b2438609.html>
- Perşembe, Erkan. "Avro-Islam Ya da?...Çok Kültürlü Avrupa'da Müslümanların Entegrasyonu". *Eskiyeini* 1 (2006), 5-13. <https://makale.isam.org.tr/handle/123456789/218956>
- Pfahl-Traughber, Armin. "Antisemitism and Hostility towards Israel in Left-Wing Extremism". *Antisemitism on the Rise: New Ideological Dynamics*. ed. Florian Hartleb. 119-130. European Institute for Counter Terrorism and Conflict Prevention, 2024.
- Philo, Greg - Berry, Mike. "Divisions and Competing Accounts". *Bad News for Labour: Antisemitism, the Party and Public Belief*. ed. Greg Philo vd. 23-44. Pluto Press, 2019a.
- Pliskin, Ruthie vd. "Are Leftists More Emotion-Driven Than Rightists? The Interactive Influence of Ideology and Emotions on Support for Policies". *Personality and Social Psychology Bulletin* 40/12 (2014), 1681-1697. <https://doi.org/10.1177/0146167214554589>
- Rich, Dave. *The Left's Jewish Problem: Jeremy Corbyn, Israel and Anti-Semitism*. Biteback Publishing, 2016.
- Rich, Dave. "Why is the British Left Anti-Israel, and Why Does it Matter?" *Confronting Antisemitism in Modern Media, the Legal and Political Worlds*. ed. Armin Lange vd. 323-330. De Gruyter, 2021.
- Said, Edward. *Orientalism*. New York: Vintage Books, 1978.
- Shabana, Ihab. "From an Understanding to a Securitizing Discourse: The British Left's Encounter with the Emergence of Political Islam, 1978-2001". *Religions* 13/206 (2022), 1-24. <https://doi.org/10.3390/%20rel13030206>
- Shaw, Eric. "'This Really Has the Potential to Destroy Us': Jeremy Corbyn's Management of the Problem of Anti-semitism in the Labour Party". *The Political Quarterly* 92/2 (2021), 211-219. <https://doi.org/10.1111/1467-923X.12994>
- Shlaim, Avi. "Anti-Zionism and anti-Semitism in British politics". *Al Jazeera* (2017). www.aljazeera.com/indepth/opinion/2017/01/170111143904887.html
- Skinner, Jordan. "Alain Badiou's 'Anti-Semitism': Badiou, Segré, and Winter Respond to t". *Verso*. 14 Ağustos 2014. Erişim 10 Haziran 2025. <https://www.versobooks.com/eng-blogs/news/1688-alain-badiou-s-anti-semitism-badiou-segre-and-winter-respond-to-the-current-accusations-in-france>
- Spivak, Gayatri. "Can the subaltern speak?" *Marxism and the Interpretation of Culture*. ed. Cary Nelson - Lawrence Grossberg. 271-313. London: Macmillan, 1988.
- Taylor, Charles. *A Secular Age*. The Belknap Press of Harvard University Press, 2007.

- Tekin, Mustafa. "Batı'da ve Türkiye'de Aydının Dini-Sosyolojik Portresi". *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17/17 (2004), 161-176.
<https://izlik.org/JA47GJ98GU>
- Thorpe, Andrew. *A History of the British Labour Party*. Red Globe Press, 4. Basım, 2015.
- Vaughan, James R. "The media, antisemitism, and political warfare in Jeremy Corbyn's Labour Party, 2015–2019". *Research Handbook on Political Propaganda*. ed. Gary D. Rawnsley vd. 224-242. Edward Elgar Publishing Limited, 2021.
- Vickers, Rhiannon. *The Labour Party and the World (Volume 1): The Evolution of Labour's Foreign Policy 1900-51*. Manchester University Press, 2003.
- Vickers, Rhiannon. *The Labour Party and the World (Volume 2): Labour's Foreign Policy Since 1951*. Manchester University Press, 2011.
- Weber, Max. *Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology*. University of California Press, 1978.